

Anonim Ortaklıklar Özelinde Tüzel Kişilerin Kişilik Hakkının Korunması*

Gamze ÇAKI ÇİFCİ

Arş. Gör., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Ticaret Hukuku ABD, Bolu, Türkiye gamze.caki@ibu.edu.tr (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

Makale Bilgileri

ÖZ

Makale Geçmişi

Geliş: 09.06.2022

Kabul: 16.10.2022

Yayın: 16.10.2022

Anahtar Kelimeler:

Anonim Ortaklık, Tüzel Kişilik, Kişilik Hakkı, Kişilik Değerleri, Kişilik Hakkının Korunması.

Anonim ortaklıkların kişilik hakkı, tüzel kişi olmalarından hareketle tüzel kişilerin kişilik hakkı kapsamında incelenmelidir. Tüzel kişilerin, hak ehliyetlerinin bulunması temelinde cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği gerçek kişilere özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün hak ve borçlara ehil olmalarıyla paralel olarak kişilik hakkına da sahip oldukları kabul edilmelidir. Anonim ortaklıklar bakımından bu kişilik hakkı değerlerinin neler olabileceği konusunda ilk olarak akla gelen soru ticaret unvanının ad kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususudur. Ticaret unvanının anonim ortaklığın adı olarak değerlendirilerek kişilik hakkı değeri olarak da korunması gerekmektedir. Kişilik hakkı kapsamındaki bir değer olarak gizli ve özel hayat alanı korumasına ilişkin ise, temkinli bir yorum yapılmalıdır. Zira anonim ortaklıklar kurumsal yönetim anlayışının da gereği olarak şeffaflık ilkesi çerçevesinde faaliyet göstermelidir. Ancak ticarî sırlar bu hususta bir sınır olarak çizilmeli, ticarî sır oluşturan hususlar gizli ve özel hayat alanı içerisinde değerlendirilerek kişilik hakkı korumasına sokulmalıdır. Kişilik hakkı kapsamında korunması gereken bir değer olarak onur ve saygınlık ise anonim ortaklıklar bakımından sosyal ve ticarî olarak iki ayrı yönden incelenmelidir. Kişinin mesleki, ticarî ve sanatsal faaliyet ve yetenekleri sayesinde toplum içinde elde ettiği ekonomik kişiliği de korunması gereken kişilik hakkı değeri olarak ifade edilmelidir. Bu bağlamda anonim ortaklığın ekonomik potansiyelinin özgürce kullanılmasını sağlayan tüm değerleri koruma kapsamındadır. Kişilik hakkına ilişkin saldırılara karşı Türk Medeni Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu hükümlerinde gerekli koruma sağlanmıştır. Bu bağlamda anonim ortaklıkların kişilik haklarının ihlali durumunda öngörülen diğer talepler yanında manevî tazminat talebinde de bulunabilecekleri kabul edilmelidir. Anonim ortaklıklara karşı gerçekleştirilen bir fiil hem haksız rekabet hem de kişilik hakkına saldırı teşkil ediyorsa, ilgili hükümlerin düzenlenme amaçları farklılık arz ettiğinden aralarında genel ve özel hüküm ilişkisi bulunmadığı kabul edilmelidir. İlgili hükümler arasında somut olay bakımından taleplerin yarışması ya da taleplerin yığılması ilişkisi bulunmaktadır.

Protection of the Personal Rights of Legal Persons in Terms of Joint Stock Companies

Article Info

ABSTRACT

Article History

Received: 09.06.2022

Accepted: 16.10.2022

Published: 16.10.2022

Keywords: Joint Stock Company, Legal Personality, Personal Rights, Personality Values, Protection of Personal Rights..

The personal right of joint stock companies (JSC) should be examined within the scope of the personal rights of legal persons, considering that they are legal persons. Based on legal persons' capacity to have rights and obligations, it should be accepted that they also have personality rights in parallel with their competence in all rights and obligations, excluding those that depend on characteristics peculiar to natural person by nature, such as gender, age, kinship. In this context, the trade name should be considered as the name of JSC and protected as a personal right value. As for the protection of confidential and private life space as a value within the scope of personal rights, a cautious interpretation should be made within the framework of the transparency principle as required by the corporate governance approach. However, trade secrets should be drawn as a limit in this regard. Honour and dignity as value that should be protected within the scope of personal rights, should be evaluated in two separate ways, social and commercial, in terms of JSC. All the values that enable the economic potential of the JSC to be used freely are also within the scope of personal rights protection. It should be accepted that JSC can also demand moral compensation in case of violation of their personal rights, in addition to the other demands stipulated in the Turkish Civil Code and the Turkish Code of Obligations. If an act against JSC constitutes both unfair competition and an attack on personal rights, it should be accepted that there is no general and special judgement relationship between them, since the purposes for which the regulations are regulated differ. There is a relationship between the competition of claims or the accumulation of claims in terms of concrete event among the relevant regulations.

Atıf/Citation: Çakı Çifçi, G. (2022). Anonim Ortaklıklar Özelinde Tüzel Kişilerin Kişilik Hakkının Korunması, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), s.647-674.

Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. // This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/). (CC BY-NC 4.0)"

* "Bu makale 13-15 Mayıs 2022 tarihinde Uluslararası Necmettin Erbakan Hukuk Kongresi'nde sunulan özet bildirinin genişletilmiş halidir."

GİRİŞ

Tüzel kişi, kendisini oluşturan kişilerden¹ bağımsız olarak hukukî bir varlığı bulunan, belirli ve sürekli bir amacın gerçekleşmesini sağlayacak örgütlenmeye sahip olan kişi ve mal topluluklarını ifade etmektedir (TMK m. 47²)³. Anonim ortaklıklar da Kanunun öngördüğü tüzel kişilik tiplerinden biridir⁴.

Anonim ortaklık, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan bir sermaye ortaklığını ifade etmektedir (TTK m. 329). Bir ticaret ortaklığı olan anonim ortaklıklar ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanmaktadırlar (TTK m. 355)⁵. Anonim ortaklıklar, özellikle küçük sermaye sahiplerinin yatırımlarının toplanarak en etkin şekilde değerlendirilebilmesini ve bu sayede ulusal ekonominin gelişmesini sağlamaktadırlar. Toplumun her kesimi küçük de olsa yatırımlarını anonim ortaklıkta pay sahipliği elde ederek değerlendirebilmektedir⁶. Gelişen ve değişen ekonomik koşullarda anonim ortaklıklar sadece ulusal anlamda değil uluslararası boyutta da büyüme ve etki göstermektedirler. Bu kapsamda etkileri ve önemi düşünüldüğünde anonim ortaklıkların haklarının korunması özel bir anlam ifade etmektedir. Kişilik hakkı da anonim ortaklığın korunması gereken hakları arasında yer almaktadır.

Çalışmamızda anonim ortaklıkların kişilik hakkı tüzel kişi olmalarından hareketle tüzel kişilerin kişilik hakkı bağlamında ele alınacaktır. Bu kapsamda ilk olarak kişilik hakkı ve tüzel kişilerin kişilik hakkına ilişkin özellik arz eden hususlar ifade edilecektir. Daha sonra başlıca kişisel değerlerin anonim ortaklıklar özelinde karşılıkları Yargıtay kararlarından da yararlanılarak ortaya konacaktır. Son olarak kişilik hakkının korunma yolları anonim ortaklıklar özelinde farklılık arz eden hususlar çerçevesinde açıklanacaktır.

¹ Hukukta kişi, hak ehliyetine sahip varlıklara denmektedir. Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan. *Türk Özel Hukuku*, C. II, 19. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2018, s. 5. Türk Medeni Kanunu (TMK) (RG. 08.12.2001, S. 24607)'da kişiler gerçek kişiler (TMK m. 8 vd.) ve tüzel kişiler (TMK m. 47 vd.) olarak ikiye ayrılarak hüküm altına alınmıştır. Gerçek kişiler ve tüzel kişiler hak sahibi olma ve borç altına girme bakımından eşit olup, aralarında sadece nicelik ve kapsam olarak farklılık söz konusu olmaktadır.

² Bkz. TMK m. 47: “Başlıbaşına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiş kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülenmiş olan bağımsız mal toplulukları, kendileri ile ilgili özel hükümler uyarınca tüzel kişilik kazanırlar. Amacı hukuka veya ahlâka aykırı olan kişi ve mal toplulukları tüzel kişilik kazanamaz.”

³ Tanım ve açıklama için bkz. Öztan, Bilge. *Tüzel Kişiler*, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 1998, s. 4; Serozan, Rona. *Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku (2014)*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s. 483-485; Dural/Öğüz, s. 213 vd.; Göktürk, Hüseyin Avni. *Türk Medeni Hukuku Birinci Kitap Şahsın Hukuku (Kişiler Hukuku)*, 2. Baskı, Siyasal Bilgiler Okulu, Ankara, 1945, s. 188-200; Feyzioğlu, Feyzi/Doğanay, Ümit/Aybay, Aydın. *Medeni Hukuk Dersleri*, C. I, 3. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1976, s. 122; Oğuzman, Kemal/Seliçi, Özer/Oktay Özdemir, Saibe. *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)*, 15. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2015, s. 245 vd.; Özsunay, Ergun. *Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ankara, 1982, s. 3 vd.; Gönen, Doruk. *Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2011; Taşkın, Alim. “Tüzel Kişilerin Kişilik Hakkının Korunması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 42, S. 1, 1992, s. 205-204.

⁴ Bkz. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) (RG. 14.02.2011, S. 27846) m. 124: “(1) Ticaret şirketleri; kolektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden ibarettir.

(2) Bu Kanunda, kolektif ile komandit şirket şahıs; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket sermaye şirketi sayılır.”; TTK m. 125/1: “Ticaret şirketleri tüzel kişiliği haizdir.”

⁵ Kurucu işlem için ayrıca bkz. TTK m. 335.

⁶ Anonim ortaklıkların bu kapsamdaki iktisadî işlevleri ile ilgili bkz. İmregün, Oğuz. *Anonim Ortaklıklar*, 4. Bası, Yasa Yayınları, İstanbul, 1989, s. 1-3.

I. Kişilik Hakkı

A. Genel Olarak

Kişilik, hukukun koruduğu değerleri ile bir bütün olarak kişiyi ifade etmektedir⁷. Nitekim kişinin toplum içinde var olması hasebiyle gelişmesi ve diğer kişiler nezdinde saygı oluşturabilmesi için hukuken korunan birtakım değerlere sahip olması gerekmektedir.

Kişilik hakkı Kanunda açıkça tanımlanmamıştır. TMK kişilik hakkına ilişkin genel çerçeve bir hüküm öngörmüş, hükmün içinin doldurulması bir başka ifadeyle hangi varlıkların kişilik hakkının kapsamında kabul edileceğinin tespiti hâkime bırakılmıştır. TMK m. 24⁸ bu hususta genel çerçeve bir hüküm niteliğindedir⁹. Genel kişilik hakkı düzenlemesi olan TMK m. 24 yanında ad üzerindeki hak gibi (TMK m. 26, m 27) bazı kişisel varlıklara ilişkin özel düzenlemeler de öngörülmüştür. Ancak tek bir (genel) kişilik hakkı bulunmaktadır. Kişisel değerler tek bir kişilik hakkının çeşitli görünümünü ifade etmektedir¹⁰. Nitekim birden fazla kişilik hakkı kabul edip bunların tek tek sayılması uygun değildir. Zira kişilik hakkının içeriği yer ve zamana göre, gelişen teknolojiye göre değişim göstermektedir^{11, 12}. Yapılan açıklamalar ışığında kişilik hakkı, kişinin toplum nezdindeki saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirebilmesini sağlayan değerlerin tümü üzerindeki hakkı ifade etmektedir¹³.

Kişilik hakkı, para ile ölçülemeyen ve devredilemeyen mutlak bir hak niteliğindedir. Mutlak hak olması dolayısıyla kişilik hakkı ihlâl eden herkese karşı ileri sürülebilmektedir^{14, 15}. Kişiler, kişiliklerini oluşturan değerleri koruma imkânına sahiptirler. Koruma altına alınan değerler, kişinin bedensel varlığından kaynaklanan kişisel değerler (yaşam, vücut, bedensel ve ruhsal sağlık gibi) ve toplumdaki konumuna ve etkinliğine ilişkin dış değerlerdir (ad, onur ve

⁷ Dural/Öğüz, s. 8-9. Kişi ve kişilik kavramlarına ilişkin öğretilerdeki diğer görüşler için ayrıca bkz. Dural/Öğüz, s. 9.

⁸ TMK m. 24: “Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir. Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.”. Hükmün mehzazı İsviçre Medeni Kanunu (Schweizerisches Zivilgesetzbuch) (ZGB) madde (Artikel) (Art) 28 düzenlemesidir. ZGB tam metin için bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/de, Erişim Tarihi (08.06.2022).

⁹ Kişilik hakkının anayasal dayanağına ilişkin bkz. Anayasa (AY) (RG. 09.11.1982, S. 17863) m. 12/I: “Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.”; AY m. 17/I: “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.”.

¹⁰ Oral, Tuğçe. *Tüzel Kişilerin Manevi Zararının Tazmini*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 51.

¹¹ Kişilik hakkının içeriğinin somutlaştırılmasının öğretisi ve yargı kararlarına bırakılmasının yerinde olduğu, nitekim tanım ve içeriğin belirtilmesinin aynı zamanda sınırlama oluşturacağı yönünde bkz. Dural/Öğüz, s. 101; Canbolat, Ferhat/Gönül Koşar, Günhan. “Basın Yoluyla Kişilik Hakkının İhlalinin Tespitinde Kullanılan Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Ölçütlerinin Değerlendirilmesi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 151, 2020, s. 265-267; Canbolat, Ferhat. *Güncel Gelişmeler Işığında Kişilik Hakları ve Korunması*, Evrensel Hukuk İlkeleri Işığında Türk Medeni Hukukunda Değişimler Sempozyumu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 226.

¹² Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK), Tarih (T). 01.02.2012, Esas (E). 2011/4-687, Karar (K). 2012/26: “Kanun koyucu kişilik haklarını oluşturan değerlerin sürekli değişen ve gelişen yansımalarını dikkate alarak sınırlandırma yoluna gitmemiş; kişisel değerlerden oluşan kişilik hakkı esnek bir çerçeve içinde, ele alınmıştır.” (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

¹³ Dural/Öğüz, s. 99 vd.; Serozan, 2014, s. 446 vd.; Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 153 vd.; Feyzioğlu/Doğanay/Aybay, s. 91 vd.; Gönen, s. 19-20; Göktürk, s. 143 vd.; Akipek, Jale/Akıntürk, Turgut/Ateş, Derya. *Türk Medenî Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku*, C. I, 12. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 339 vd.; Oral, s. 49.

¹⁴ Kişilik hakkının özelliklerine ilişkin bkz. Gönen, s. 25-27.

¹⁵ Kişilik hakkı haksız fiille veya sözleşmenin ihlâli ile ihlâl edilebilmektedir.

saygınlık ve gizli ve özel hayat alanı gibi). Bir başka ifadeyle kişinin kişi olması hasebiyle ayrılmaz bir biçimde sahip bulunduğu bütün değerleri hukuk düzeni tarafından koruma altındadır^{16, 17}.

B. Tüzel Kişilerin Kişilik Hakkına İlişkin Özellik Arz Eden Hususlar

Tüzel kişiler, kişinin hak sahibi olabilme ve borç altına girebilme ehliyetini ifade eden hak ehliyetine, kuruldukları andan itibaren mahiyetlerine uygun olduğu ölçüde sahiptirler. Nitekim TMK m. 48¹⁸ hükmünden anlaşıldığı üzere, kanun koyucu tüzel kişilerin mahiyeti gereği sahip olamayacağı birtakım hakları vurgulamış ve bunlar dışında tam hak ehliyetine sahip olduğuna hükmetmiştir¹⁹. Buna göre hak ehliyetine sahip olmaları hasebiyle tüzel kişiler, cins, yaş ve hısımlık gibi yaradılışı gereğince insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehildirler (TMK m. 48)²⁰. Bu kapsamda gerçek ve tüzel kişilerin hak ehliyeti arasında nitelik değil, içerik olarak bir fark bulunmaktadır²¹.

Tüzel kişilerin kişilik hakkına sahip olmaları, esas olarak hak ehliyetine sahip olmaları üzerinden temellendirilmektedir²². Bu kapsamda tüzel kişiler, gerçek kişilerin sahip bulunduğu bütün haklara ve borçlara bünyeleri elverdiği oranda sahip bulunmaktadırlar²³. Dolayısıyla gerçek

¹⁶ Gönen, s. 19.

¹⁷ HGK, T. 11.02.2021, E. 2017/2644, K. 2021/68: “...Kişilik hakları, bir bütün olarak kişinin maddi ve manevi varlığıyla ilişkili ve bu varlığın geliştirilmesini hedefleyen haklar ve özgürlükler olarak tanımlanır. Bu haklar; kişiliğe bağlı, dokunulamaz, devredilemez ve vazgeçilemez haklardır. Kişilik haklarının mutlak bir hak oluşu, hak sahibine, bu hakka ve hakkın içerdiği değerlere herkesin saygı göstermesini isteme, kişisel değerlerin korunmasını herkesten isteme, yasaların, kamu düzeninin ve genel ahlak ile adabın çizdiği sınırlar içerisinde dilediği gibi kullanma hakkı verir. Kişilik hakkı kavramı; kişiyi var eden, kişiliğini serbestçe geliştirmesini sağlayan, diğer kişilerden farklılığını temin eden bütün değerler üzerindeki haktır. Yaşam, vücut bütünlüğü, özgürlükler, şeref ve haysiyet, özel yaşam, isim, resim gibi kişisel varlıklar üzerindeki haklar kişilik hakkını ifade eder. Bu varlıklara yönelen saldırılar ise kişilik hakkının ihlali sonucunu doğururlar.

Kişilik haklarının korunmasına ilişkin temel düzenleme TMK'nın 23, 24 ve 25. maddelerinde yer almakta; Türk Borçlar Kanunu'nun 58. maddesi ile bu düzenlemeler tamamlanmaktadır. Ancak bu genel korumanın dışında bazı kişisel değerleri koruyan özel hükümler de bulunmakta olup...” (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

¹⁸ Anonim ortaklıklar bakımından ayrıca bkz. TTK m. 125/2: “Ticaret şirketleri, Türk Medenî Kanununun 48 inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar saklıdır.”.

¹⁹ Öztan, s. 26-27; Dural/Öğüz, s. 245.

²⁰ Gerçek kişiler bakımından bkz. TMK m. 8.

²¹ Gönen, s. 33; Oral, s. 20.

²² Gönen, s. 27-28.

²³ Anonim ortaklıklar bakımından mülga Ticaret Kanunu (RG. 09.07.1956, S. 9353) döneminde *ultra vires* ilkesi uygulanmaktaydı. Ortaklıkların esas sözleşmelerinde belirtilen işletme konularının ortaklıkların ehliyetinin kapsamını belirlemesi, ortaklıkların söz konusu konular ile sınırlı ehliyete sahip olmaları *ultra vires* ilkesi olarak adlandırılmaktadır. Mülga Kanun döneminde m. 137 hükmü ile kabul edilen *ultra vires* ilkesine göre esas sözleşmede belirtilen işletme konusu çevresine girmeyen işlemler hak ehliyeti dışında kabul edilmekte ve yok hükmünde sayılmaktaydı. Bununla ilgili bkz. Yıldız, Burçak. “AT ve İngiliz Hukuk Sistemlerinde Şirketlerin Ehliyeti (“Ultra Vires” İlkesi) (Ultra Vires)”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. XXIII, S. 3, 2006, s. 185-186; Yıldız, Burçak. “TTK Tasarısı’nda Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK m. 137 Hükmündeki “Ultra Vires” Sınırlamasının Yerindeğinin Değerlendirilmesi (Ehliyet)”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 55, S. 1, 2006, s. 322. Mülga Kanun döneminde öğretilde *ultra vires* ilkesinin kaldırılması için ileri sürülen gerekçeler ile ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. Yıldız, *Ehliyet*, s. 323-336. 6102 sayılı yeni TTK’da *ultra vires* ilkesi kaldırılmıştır. Bkz. TTK genel gerekçe N. 112; TTK m. 125/2. TTK’nın genel gerekçesi ve madde gerekçeleri için bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 7-570.

Ultra vires ilkesi kaldırılmakla beraber işletme konusunun esas sözleşmede gösterilmesi ve ticaret siciline tescil ve ilânı zorunluluğunu korumaktadır (TTK m. 339/2). İşletme konusu kapsamı dışında gerçekleştirilen işlemler hak ehliyeti kapsamında bulunmakla birlikte, temsil yetkisi dışında kalmaktadır (TTK m. 371/2).

kişinin sahip olduğu bütün hak ve borçlara sahip olmaya ehil olan tüzel kişiler kişilik hakkına da sahip bulunmakta ve anılan hakka tanınan korumadan faydalanabilmektedirler^{24, 25}.

Tüzel kişiler kişilik hakkına, hak ehliyetlerini kazandıkları andan sona erme anına kadar, başka bir anlatımla tüzel kişinin kuruluşundan sona ermesi anına kadar sahip bulunmaktadırlar. Anonim ortaklıklar ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanmakta (TTK m. 355) ve herhangi bir sona erme sebebinin (TTK m. 529, m. 530, m. 531) gerçekleşmesi üzerine tasfiye aşamasına girmeleri durumunda ise tasfiye²⁶ sürecinin sona ermesi ve akabinde ortaklık ticaret unvanının ticaret sicilinden terkinin ile tüzel kişiliklerini yitirmektedirler²⁷. Kişilik hakkı koruması da bu süreç bakımından söz konusu olmaktadır. Kuruluş aşamasındaki müdahaleye yönelik olarak herhangi bir korumanın söz konusu olup olamayacağı hususunda ise ancak tüzel kişiliğin kazanılmasından sonra ve tüzel kişi tarafından hukukî korumanın talep edilebileceği öne sürülmektedir. Bu kapsamda örneğin holding bünyesinde, defolu ürünlerin elden çıkarılması amacıyla bir yavru ortaklık kurulduğu yönündeki haksız ve mesnetsiz söylentiler, ticarî itibarı zedelenen ortaklığın ticarî hayata bir adım geriden başlamasına sebep oluyorsa, kişilik hakkının henüz kuruluş aşamasında saldırıya uğradığından söz edilebilmektedir²⁸.

II. Kişilik Hakkı Kapsamındaki Değerler

A. Genel Olarak

Tüzel kişilerin kişilik hakkının içeriğine hangi değerlerin dâhil olduğunun tartışılması ve tespiti gereklidir. Zira bu husus Kanunda açıkça belirtilmemiştir. Belirttiğimiz üzere kişilik hakkı kapsamındaki değerler tek tek sayılmamış, çerçeve hüküm getirilerek içinin doldurulması öğretisi ve yargı kararlarına bırakılmıştır. Sınırlı sayıda belirtilmeyen kişilik hakkı değerleri yargı kararlarında ve öğretilerde temel olarak “*kişinin maddî değerleri*”, “*kişinin manevî değerleri*” ve “*kişinin meslekî onuru ve ticarî değerleri*” olarak sınıflandırılmaktadır²⁹.

²⁴ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (HD), T. 08.07.1977, E. 1976/3518, K. 1977/7947: “... *Kişilerin şeref ve haysiyetleri, MK.nun 24. ve BK.nun 49. maddeleri gereğince korunması gereken kişilik haklarından. Tüzel kişilerin de bu hükümlerden yararlanabilecekleri bilimsel ve yargısal içtihatlarla benimsenmiş bulunmaktadır. Kişiliğe karşı haksız bir tecavüz halinde bunun önlenmesi istenebileceği gibi (MK.m.24),...*” (Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası); 4. HD, T. 01.03.2005, E. 2004/4553, K. 2005/1989 (Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası).

²⁵ Tüzel kişilerin ve gerçek kişilerin hak ehliyeti kapsamı genel olarak kesişmektedir. Ancak bununla beraber bazı hak ve yükümlülükler yalnızca tüzel kişiler; bazı hak ve yükümlülükler ise yalnızca gerçek kişiler tâbi olmaktadır. Bu bağlamda kesişim noktaları olarak tüzel kişilerin hak ehliyetinin kapsamına kişilik hakkı, iyi niyetten kaynaklanan hak ve yükümlülükler, dava ve taraf ehliyeti, maddî ve manevî tazminat talep hakkı, alacak hakkı, mülkiyet hakkı, yalnızca gerçek kişilerin yapabilecekleri hukukî işlemler dışındaki hukukî işlemlere taraf olma hakkı girmektedir. Tüzel kişiler nitelikleri gereği gerçek kişilerin sahip olamayacağı adın özgürce seçilmesi ve değiştirilmesi, yerleşim yerinin özgürce seçilmesi, anonim ortaklık bakımından pay sahibinin iskat edilmesi (TTK m. 482, m. 483) gibi haklara da sahip olabilmektedirler. Bununla birlikte insan olmamaları nedeniyle evlenme, boşanma, askerlik yapma yükümlülüğü, hısımlıktan kaynaklanan haklar gibi hak ve yükümlülükleri de bulunmamaktadır. Bkz. Oral, s. 20-21.

²⁶ Anonim ortaklık tasfiyesine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Çakı, Gamze. *Anonim Ortaklık Tasfiyesinde Alacaklıların Korunması*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 23 vd.

²⁷ Ortaklığın hukukî varlığının ne zaman sona ereceğine ilişkin öğretilerde yapılan tartışmalar için bkz. Şener, Oruç Hami. *Anonim Ortaklıkta Ek Tasfiye (İhya)*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s. 118-128; Çakı, s. 185 vd.

²⁸ Gönen, s. 42-43.

²⁹ HGK, T. 20.03.1991, E. 1990/4-617, K. 1991/137: “...*Kişilik hakkı, kişinin maddî ve manevî değerlerini korur; bu hakka saldırıdan söz edilebilmek için de kişilik hakkının koruduğu değerlerden birine bir saldırı olmalıdır. Bu nedenle kişilik hakkının tartışıldığı bir alanda öncelikle kişinin hukukça korunan bir değerinin bulunup bulunmadığı ortaya konmalıdır. Medeni Kanununun 24. Borçlar Kanununun 49. maddelerinde şahsiyet hakkından söz edilmiş ancak kişisel değerlerin nelerden ibaret olduğu açıklanmamıştır. Yasa koyucu bunların belirlenmesini yargıya bırakmıştır. Bugün*

Niteliğine uygun düştüğü ölçüde şekillenen hak ehliyetinde olduğu gibi, kişilik hakkı bakımından da tüzel kişinin mahiyetine uygun düştüğü ölçüde bir değerlendirme yapılmalıdır. Anılan bağlamda mahiyeti gereği tüzel kişiler bakımından kişinin yaşam ve beden bütünlüğünü koruyan maddî değerleri söz konusu olamayacaktır. Ancak adı, özel yaşamı ve onur ve saygınlığı olarak ifade edilebilecek manevî değerlerin korunması tüzel kişiler bakımından da geçerli olacaktır. Kişinin meslekî ve ticarî değerleri ise ekonomik kişilik adı altında tüzel kişiler bakımından da koruma altında olacaktır^{30,31}. Gelişen teknoloji ve buna bağlı olarak değişen sosyal ilişkiler nedeniyle tüzel kişilerin korunması gereken kişilik değerleri bakımından bir sınır çizilmesi yerinde olmamakla birlikte³², aşağıda tüzel kişilerin kişilik hakkı kapsamında değerlendirilebilecek başlıca değerler tartışılmaya ve açıklanmaya çalışılmıştır.

B. Ad

Ad, kişiyi diğer kişilerden ayıran ve toplumsal yaşamda onu belirli kılan işareti ifade etmektedir³³. Kişilik hakkının kapsamını oluşturan değer olarak ifade edilen adın korunması kişilik hakkı korunmasının özel bir görünümü olarak ayrı düzenlemelerle hüküm altına alınmıştır (TMK m. 24, m. 26, m. 27).

Toplum içerisinde kişiyi belirtme ve tanıtmaya özelliği gösteren adın gerçek kişilerin yanı sıra tüzel kişiler bakımından da önemi haizdir. Tüzel kişilerin de bir adının olması ve bu adın korunması hususunda hukukî talepte bulunabilmesi mümkün olmalıdır³⁴. Nitekim TMK m. 26'da ad korumasının söz konusu olduğu kişiler gerçek kişiler değil "kişiler" olarak belirtilmiştir. Üstelik TMK m. 26'da yalnızca ad ifadesi geçmesine rağmen, öğretide kanunen kullanılması gereken adlar

genel kabul görmüş belirleme ve ayırma göre kişisel değerler (varlıklar) üç ana grupta toplanmaktadır. Birincisi, bedensel bütünlüğe ilişkin maddî varlıklar (yaşam-sağlık); ikincisi, ruhsal (manevî) varlıklar (onur-saygınlık, özgürlükler, sır, resim); üçüncüsü ise meslekî ve ekonomik değerlerdir." (Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası); Turgut, Cemile. *Kişilik Hakkının Bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 111.

³⁰ Öğretide bir görüşe göre genellikle ekonomik ve sosyal bakımdan gerçek kişilere oranla daha güçlü konumda bulunan tüzel kişilerin, kişilik hakkının temin ettiği korumanın arkasına gerektiğinden fazla sığınılmasının ve koruma kapsamının kabul edilemeyecek olumsuz ve dengesiz sonuçlara yol açmasının önüne geçilmesi gerektiği öne sürülmektedir. Serozan, Rona. *Tüzel Kişiler-Özellikle: Dernekler ve Vakıflar (1994)*, 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994, s. 33; Gönen, s. 58-59. Ancak kanaatimizce kişiliğin tanınmasının ardından tam olarak korunması zorunlu olup, gerçek kişilerle arasında bir fark olması eşitlik ilkesine de aykırılık teşkil edecektir. Aynı yönde bkz. Oral, s. 55. AY'daki eşitlik ilkesi için bkz. m. 10.

³¹ Öğretide Gönen'e göre, tüzel kişinin toplumsal hayattaki konumu, bazı kişisel değerlerinin öneminin diğer tüzel kişilere oranla daha çok öne çıkmasına sebep olabilmektedir. Bu kapsamda tüzel kişinin türü ve gerçekleştirdiği faaliyetin niteliği dolayısıyla bir davranış diğer tüzel kişiler açısından ihlâl niteliğinde bir müdahale olarak değerlendirilmeyenken, o tüzel kişi için kişilik hakkının ihlâli olarak değerlendirilebilmektedir. Örneğin, organ ticareti yapıldığı yönünde haksız bir itham oto yedek parça üretimiyle ilgilenen bir ortaklıkta ciddi nitelik taşımazken, aynı itham engelli kişiler için tıbbî malzeme üreten bir ortaklık bakımından ihlâl niteliğindedir. Gönen, s. 59. Katıldığımız üzere aksi yönde Oral ise, tüzel kişinin kişilik hakkının zarara uğraması bakımından tüzel kişinin niteliği veya toplumsal hayattaki rolünün değil, tüzel kişiye isnat edilen davranış ya da unsurun önem arz ettiğini öne sürmektedir. Burada ancak maddî anlamda uğranılan zarar açısından bir farklılık söz konusu olabilecektir. Oral, s. 54-55.

³² Oral, s. 53.

³³ Özdemir, Hayrünnisa. "Türk ve İsviçre Medenî Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 57, S. 3, 2008, s. 561 vd.

³⁴ Özatlan, Yurdal. "Ticaret Unvanı ve İşletme Adına Yönelik Tecavüzlerde Kişilik Hakkını Koruyucu Hukuki Mekanizmaların İşlevi", *Legal Hukuk Dergisi*, C. 12, S. 141, 2014, s. 170; 4. HD, T. 11.10.1982, E. 1982/4544, K. 1982/8663 (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

yanında ad yerine veya kişiyi tanımlamak için kullanılan tüm sıfat ve kelimelerin koruma kapsamında değerlendirileceği ifade edilmektedir³⁵.

Yapılan bu açıklamaların anonim ortaklıklar özelinde neyi ifade edeceği önem taşımaktadır. Gerçek kişilerin adının ve adına ilişkin korumanın anonim ortaklık bakımından neye karşılık gelebileceği düşünüldüğünde, akla anonim ortaklığın ticaret unvanı ve işletme adı gelmektedir³⁶. Ticaret unvanı, gerçek ya da tüzel kişi tacirlerin ticarî işletmesine ilişkin işlemleri yaparken kullandıkları addır³⁷. Sadece tacirler tarafından kullanılan ticaret unvanı, taciri tanıtmayı ve diğer tacirlerden ayırmayı sağlamaktadır^{38,39}. Bu bağlamda ticaret unvanı tacirin adıdır⁴⁰. TTK m. 39 hükmü, “*Her tacir, ticarî işletmesine ilişkin işlemleri, ticaret unvanıyla yapmak ve işletmesiyle ilgili senetlerle diğer belgeleri bu unvan altında imzalamak zorundadır.*” şeklindedir. Anonim ortaklık da bir ticaret ortaklığı olması hasebiyle tacir sıfatına sahiptir. Ticaret siciline tescil ile birlikte tacir sıfatı ve ticaret unvanı kullanma yükümlülüğü de başlamaktadır⁴¹. TTK m. 50 uyarınca tescil ve ilân edilmiş ticaret unvanını kullanma hakkı da sadece sahibine ait bulunmaktadır. Bu kapsamda ticaret unvanının Medeni Hukuk bakımından “ad” kabul edilerek

³⁵ Özdemir, s. 562-564.

³⁶ Markalar bu kapsamda değerlendirilemez. Zira marka, bir teşebbüsün mal ve hizmetlerini, bir başka teşebbüsün mal ve hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlayan her türlü işareti ifade etmektedir (Arkan, Sabih. *Ticarî İşletme Hukuku*, 22. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2016, s. 277). Aynı yönde bkz. *Gönen*, s. 65.

³⁷ Arkan, s. 263; Helvacı, Mehmet (Ülgen, Hüseyin/Kendigelen, Abuzer/Kaya, Arslan/Nomer Ertan, N. Füsün). *Ticari İşletme Hukuku*, 5. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 391; Yongalık, Aynur. “Ticaret Unvanı Alanındaki Yeni Gelişmeler, Türk Hukuku Açısından Bir Değerlendirme”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. XXI, S. 3, 2002, s. 5.

³⁸ Helvacı (Ülgen/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan), s. 391; Suluk, Cahit (Karasu, Rauf/Nal, Temel). *Fikri Mülkiyet Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 373. Ticaret unvanı çekirdek ve ek olmak üzere iki unsurdan oluşur. Ticaret unvanının esas unsurunu çekirdek unsuru oluşturmaktadır. Ek kullanılması kural olarak zorunlu bulunmamaktadır. Ancak ek kullanılmış ise, ticaret unvanı eki de kapsayacak biçimde bir bütün olarak korunur. Çalışma konumuzu oluşturan anonim ortaklıklarda ticaret unvanının çekirdek kısmı, işletme konusu ve ortaklığın türünü gösteren kelimelerden oluşmaktadır (TTK m. 43/1, m. 43/2). Arkan, s. 264-270; Suluk (Karasu/Nal), s. 374 vd. Ancak bir ticaret unvanına Türkiye'nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli bulunması durumunda, ek yapılması zorunludur (TTK m. 45). Bkz. 11. HD, T. 22.04.2008, E. 2007/3728, K. 2008/5436: “...TTK'nın 47/son maddesi hükmüne göre, bir tüzel kişinin ticaret unvanı Türkiye'nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmişse, bu unvanın diğer bir unvandan ayırılabilmesi için sonradan tescil edilen tüzel kişi ortaklığın unvanına gerekli ekleri yapması zorunlu ve ticaret ortaklıklarının merkezleri ayrı yerde olsa ve logolarında farklılık bulunsa bile, unvanlarında iltibas varsa, önceden ticaret sicil kaydını yaptıran tüzel kişilik, TTK'nın 43., 47., 54. ve 57/5. maddeleri uyarınca haksız rekabetin menî davası açabilir. Ancak, hareket tarzı itibarıyla hakkın ihlaline zımnen müsaade edildiği takdirde, karşı tarafın senelerden beri iyiniyetle kullandığı unvanının iptalinin dava konusu olup olamayacağı Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesi hükmü icabı olarak düşünülmüş, değerlendirilmesi gerekir.” (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

³⁹ Ticaret unvanının tacirin tanıtılması ve ayırt edilmesi işlevinde olduğuna ilişkin bkz. Bilge, Mehmet Emin. *Ticari Ad ve İşaretler Arasında Karıştırılma Tehlikesi* (2014), Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 21; Suluk (Karasu/Nal), s. 373-374.

⁴⁰ Ayhan, Rıza. “Ticari İş- Ticari İşletme- Tacir- Ticaret Sicili- Ticaret Unvanı- Haksız Rekabet”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVI, S. 3-4, 2012, s. 45-46. Aynı yönde ticaret unvanının ticarî faaliyetler bakımından tacirin kimliği niteliğinde olduğuna ilişkin bkz. Özatlan, s. 176 vd.

⁴¹ Tüzel kişi tacir sıfatının kazanılmasına ilişkin bkz. TTK m. 16/1: “Ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar da tacir sayılırlar.”

ilgili hükümler kapsamında korunan bir değer olup olmadığı sorusunun cevabı önem taşımaktadır⁴².

Öğretide bu husus tartışmalıdır. Bir görüşe göre, ticaret unvanı, kişilik hakkı kapsamında olmayıp, malvarlığına ilişkin bir hak niteliğindedir^{43, 44}. Bu görüş uyarınca ticaret unvanının değiştirilebilmesi, rehin edilebilmesi, ticaret unvanı üzerindeki hakkın sona erdirilebilmesi, hatta belirli şartlar altında devredilebilmesi⁴⁵ ada kıyasla çok farklı özellikler içerdiğini göstermektedir. Ticaret unvanı ortaklığın malvarlığı içinde belirli bir yer tutmaktadır. Bu durumda ticaret unvanının kişilik hakkının içeriğini oluşturan ve korunması gereken değerlerden biri olarak kabul edilmemesi gerekmektedir⁴⁶.

Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre ise, ticaret unvanı ortaklığı özgün kılan ve diğer ortaklıklardan ayırt eden bir unsur olması sebebiyle kişilik hakkı kapsamında değerlendirilen bir unsur niteliğinde kabul edilmelidir⁴⁷. Zira ticaret unvanına ilişkin genel açıklamalarda belirttiğimiz üzere ticaret unvanı özellikle tüzel kişi tacirler bakımından kullanılması zorunlu olan niteleyici bir ad özelliği göstermektedir⁴⁸. Ticaret unvanı tek başına ekonomik bir değere sahip olmayıp, tacirin kimliğini belirten ve onu diğer tacirlerden ayırmaya yarayan bir kavram niteliğindedir⁴⁹. Zira ticaret unvanının tescili sırasında hiçbir ekonomik değeri bulunmayıp, ancak tacirin zaman içerisinde gösterdiği çaba ve ticarî başarı ile bir değeri söz konusu olabilecektir. Ticaret unvanının işletmeden ayrı olarak devredilemeyeceğinin hüküm altına alınması da bu görüşü doğrular niteliktedir (TTK m. 49/1)⁵⁰.

İşletme adının⁵¹ kişilik hakkı kapsamında ad olarak kabul edilip edilemeyeceği hususunda ise, işletme adının taciri değil işletmeyi diğer işletmelerden ayırması, bizzat işletmeyi nitelemesi,

⁴² Ticaret unvanının hukukî niteliğine ilişkin öğretilerdeki tartışmalarla ilgili ayrıntılı açıklama ve değerlendirme için bkz. Boyacıoğlu, Cumhur. *Ticaret Unvanı*, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 12 vd.

⁴³ Eriş, Gönen. *Ticari İşletme ve Şirketler*, C. I, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004, s. 1005; Gönen, s. 78-79.

⁴⁴ Ticaret unvanı üzerindeki hakkın hukukî niteliğine ilişkin öğretilerdeki görüşler için bkz. Korkmaz, Şerife. *Ticaret Unvanının Korunması ve Marka ile İlişkisi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010, s. 13 vd.

⁴⁵ Ticaret unvanının devrine ilişkin bkz. TTK m. 49.

⁴⁶ Gönen, s. 78-81.

⁴⁷ *Arpacı*, Abdülkadir. *Kişiler Hukuku*, 2. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2000, s. 169; *Karayalçın*, Yaşar. *Ticaret Hukuku Dersleri I. Giriş-Ticari İşletme*, Güzel İstanbul Matbaası, Ankara, 1968, s. 394; *Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir*, s. 108; *Oral*, s. 63; *Özatlan*, s. 179-181 vd.; *Özdemir*, s. 568; *Bilge*, 2014, s. 24-25. İsviçre Hukuku bakımından aynı yönde bkz. *Özdemir*, s. 582-583.

⁴⁸ Ticaret unvanının “tüzel kişiler bakımından gerçek kişilerdeki ismin yerini tuttuğundan” söz edilebileceği yönünde bkz. *Aydoğan*, Fatih. “Markanın Ticaret Unvanına Karşı Korunması, Mevcut Hukukî Durum – Değişiklik (Madde) Önerisi – İtiraz Yolu Ve/Veya Alternatif Çözüm Yolu Önerisi”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXXI, S. 2, 2013, s. 30. Aynı yönde ticaret unvanının tüzel kişi tacirler bakımından medeni hukuktaki adın yerini tuttuğuna ilişkin bkz. *Bilge*, 2014, s. 19-20.

⁴⁹ *Yongalık*, s. 5.

⁵⁰ *Özatlan*, s. 179-181.

⁵¹ İşletme adı, işletme sahibini hedef tutmaksızın doğrudan işletmeyi tanıtmak ve benzeri işletmelerden ayırt etmek için kullanılmaktadır (TTK m. 53). Ticaret unvanının kullanımı sadece tacirlere özgü olarak söz konusu iken, işletme adını işletmelerini benzer işletmelerden ayırt etmek ve belirtmek isteyen esnaflar da kullanabilmektedir (TTK m. 15/1). İşletme adını kullanmak zorunlu değildir. Tescil edilen işletme adına ilişkin ticaret unvanını düzenleyen TTK m. 38, m. 45, m. 47, m. 50, m. 51, m. 52 hükümlerine atf yapılmıştır. İşletme adına ilişkin bkz. *Arkan*, s. 275-276.

kullanımının zorunlu olmaması ve işletmeden ayrı olarak da devredilebilmesi gerekçeleriyle ad olarak nitelendirilerek kişilik hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceği sonucuna varmaktayız⁵².

Bu konuda anonim ortaklıkların kullandıkları internet alan adlarının da ad korumasından yararlanıp yararlanamayacağı hususu tartışılmalıdır. 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu⁵³ m. 3/1-y’de internet alan adı sistemi “Okunması ve akılda tutulması kolay olan ve genelde aranan adres sahipleri ile ilişkilendirilebilen simgesel isimlerle yapılan adreslemede, karşılığı olan internet protokolü numarasını bulan ve kullanıcıya veren sistemi” ifade eder şeklinde tanımlanmıştır⁵⁴. İnternetin dünya çapında yoğun kullanımı göz önünde tutulduğunda, ortalama bir internet kullanıcısı, internet erişim sağlayıcısını ararken alan adı ile alan adını kullanan kişi arasında düşünsel bir bağlantı kurabilecek, alan adı kullanıcılarının alan adını seçerken kendisine veya işletmesine işaret eden ve niteleyen işaretleri seçeceğini idrak edecektir. Tacirler de kendi ticaret unvanı, işletme adı ve markası ile aynı veya benzer olan alan adının tesciline ticarî politikaları açısından önem vermektedirler. Alan adı, ticaret unvanından veya işletme adından türetilmişse, tanıtma işareti olarak korunur. Alan adlarının ayırt edici işleve sahip bir tanıtma işareti niteliğinde olup olmadığı hususunun her somut olayda ayrı ayrı incelenmesi gerekir⁵⁵. Bu kapsamda alan adında anonim ortaklığın adı olarak kabul ettiğimiz ticaret unvanı yer alıyorsa ad korumasından faydalanabilecektir⁵⁶.

C. Gizli ve Özel Hayat Alanı

Öğretideki genel kabule göre kişinin hayat alanı üç alan teorisine göre üçe ayrılmaktadır⁵⁷. Bunlar kamuya açık, özel ve gizlilik alanı olarak ifade edilmektedir⁵⁸. Kamuya açık alan, insanların öğrenebileceği şekilde toplum önünde meydana gelen ya da ilgili kişinin çeşitli yollarla toplumun öğrenmesini sağladığı herkesçe bilinen olayları ve bilgileri ifade etmektedir. Özel alan, kişinin sadece kendisine yakın kişilerle paylaştığı ve aile, yakınlar ve arkadaşlar gibi sınırlı bir çevre tarafından bilinmesini arzu ettiği, kamudan saklı tuttuğu olaylardan oluşmaktadır. Gizlilik alanı ise, kişinin en mahrem alanı olup, diğer kişilerden gizlediği veya sadece kendilerine güven duyarak açıkladığı sınırlı kişilerce bilinmesini arzu ettiği olay ve bilgileri ifade etmektedir. Kişinin özel hayat alanı ve gizli hayat alanı kişilik hakkı kapsamında korunmaktadır. Bu alanlara karşı gerçekleştirilecek müdahalelerin kural olarak kişilik hakkına saldırı oluşturacağı kabul

⁵² Bilge, 2014, s. 31-32; Özatlan, s. 181. Aksi yönde bkz. Oral, s. 64, 89-90.

⁵³ RG. 10.11.2008, S. 27050.

⁵⁴ İnternet alan adına ilişkin açıklama için bkz. Şenocak, Kemal. “Tescilli Markanın Aynısının veya Benzerinin Alan Adı (Domain Name) Olarak Kullanılması Suretiyle Marka Hakkının İhlali”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. XXV, S. 3, 2009, s. 89 vd.; Bilge, 2014, s. 32-37; Suluk (Karasu/Nal), s. 388 vd.

⁵⁵ Şenocak, s. 103-104.

⁵⁶ Tüzel kişileri diğerlerinden ayırt etmeyi sağlayan ad kısaltmaları, adresler, internet alan adları, elektronik posta adresleri ve tüzel kişinin direkt adıyla ya da kısaltmasıyla oluşturulan ya da adını çağrıştıran telefon numaralarının da koruma kapsamında değerlendirilebileceği yönünde bkz. Oral, s. 59-60, 90-94; Özdemir, s. 569-570.

⁵⁷ Teorinin eleştirisi ve alternatif öneriler için bkz. Gönen, s. 83, dn. 304, dn. 306, dn. 307, dn. 308; Oral, s. 66 vd., dn. 296.

⁵⁸ Gönen, s. 83-84.

edilmektedir⁵⁹. Zira bu iki hayat alanındaki olguların kişinin istemediği çevreler tarafından öğrenilmesi, kişinin kişisel değerlerinde bir yaralanmaya sebep olacaktır⁶⁰.

Anılan üç alan ayrımı tüzel kişiler bakımından da benimsenmektedir⁶¹. Anonim ortaklıklar bakımından bu hususta ilk tartışılan ekonomik duruma ilişkin bilgilerin koruma kapsamında olup olmadığıdır. Bu hususta bir görüş, ticarî ve ekonomik duruma ilişkin gerçeği yansıtan bilgiler verilmesinin kişilik hakkına saldırı olarak kabul edilemeyeceğini öne sürmektedir⁶². Diğer bir görüş ise, ekonomik durumun sadece çalışanlar tarafından bilinmesi gerektiği, bu durumun ihlâlinin kişilik hakkına saldırı niteliğinde kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir⁶³. Anonim ortaklık bakımından ikinci görüşün kabul edilebilirliği bulunmamaktadır. Zira anonim ortaklıklar (özellikle halka açık anonim ortaklıklar) bakımından hukukumuzda da kabul edilen kurumsal yönetim anlayışının⁶⁴ unsurlarından biri de şeffaflık unsurudur. Kurumsal yönetim anlayışı, özellikle alacaklıların ve hatta toplumun korunması bakımından ortaklığın malvarlığına ilişkin bilgiler başta olmak üzere genel bir şeffaflık temeli üzerine oturmaktadır. Kamuyu aydınlatma ilkesi olarak da adlandırılan şeffaflık; ortaklığın yönetimi, malvarlığı ve malî durumu gibi temel konularda bilgi açıklanmasını ifade etmektedir⁶⁵. Bütün pay sahipleri, menfaat sahipleri ve ilgililer için açıklanan bu bilgilerin açık, gerçeğe uygun, yeterli ve karşılaştırılabilir olması gerekmektedir⁶⁶. Şeffaflık, pay sahiplerinin ve özellikle halka açık anonim ortaklıklar bakımından sermaye piyasasında bulunan bütün ilgililerin, tam bilgilendirilmesini ve aydınlatılmasını amaçlamaktadır. Bu sebeple pay sahipleri ve alacaklılar başta olmak üzere bütün menfaat sahipleri, ilgililer ve sermaye piyasası aktörleri bakımından önemli olan tüm hususların açıklanmasını içermektedir. Şeffaf bir yönetim ile ortaklığa sermaye sağlayacak olan yatırımcının kendini güvende hissetmesini sağlamak amaçlanmaktadır⁶⁷.

⁵⁹ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) m. 8: “Herkes, özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.” (<https://www.yargitay.gov.tr/documents/AIHM.pdf>, Erişim Tarihi: 07.03.2022); AY m. 20/İ: “Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.”

⁶⁰ Bu hayat alanı ayrımlarına ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. Dural/Öğüz, s. 136 vd.; Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 177-182; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 390-391; Gönen, s. 84-87.

⁶¹ Gönen, s. 87; İmre, Zahit. “Şahsiyet Haklarından Şahsın Özel Hayatının ve Gizliliklerinin Korunmasına İlişkin Meseleler”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 39, S. 1-4, 1974, s. 157.

⁶² Özsunay, Ergun. *Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu*, 4. Baskı, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 1979, s. 143.

⁶³ Bkz. Ergün, Ömer. *Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinin Ehliyet Durumu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, s. 141.

⁶⁴ “Kurumsal yönetim” anlayışı, yöneticilerin faaliyetlerinin bağımsız kişiler tarafından denetlenmesi, gözetilmesi, ortaklık işleyişinin kamuya açıklanması ve bu açıklamaların da kontrolü, temel kararlara pay sahiplerinin katılmasının sağlanması ve belirttiğimiz sorunlara yönelik çözüm arayışlarını ifade etmektedir. Pashı, Ali. *Anonim Ortaklıkta Kurumsal Yönetim (Corporate Governance)*, 2. Baskı, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 2005, s. 36; Eminoğlu, Cafer. *Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014, s. 1 vd. Kanunî düzenleme için bkz. Sermaye Piyasası Kanunu (RG. 30.12.2012, S. 28513) m. 17, TTK m. 1529, II-17.1 sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği (RG. 03.01.2014, S. 28871). Söz konusu anlayış; şeffaflık, adillik, hesap verebilirlik ve sorumluluk unsurları üzerinde temellendirilmiştir. Bkz. TTK Genel Gerekeç N. 89.

⁶⁵ Pashı, s. 74; Eminoğlu, s. 15-16, 43-46.

⁶⁶ Pashı, s. 74; Eminoğlu, s. 15-16, 43-46.

⁶⁷ Pashı, s. 74; Eminoğlu, s. 15-16, 43-46.

Şeffaflık, anonim ortaklıklarda açılması zorunlu olan internet sitesi uygulaması ile sağlanmaktadır. Anonim ortaklığın bir internet sitesi olması, bu sitenin şeffaflık sağlayıcı bir düzen içinde çalışması gerekmektedir (TTK m. 1524)⁶⁸.

Şeffaflık ilkesinin sınırını ise ticarî sırlar belirlemektedir. Ticarî sır, bir ticarî işletme veya ortaklığın faaliyet konusu ile ilişkili yalnızca belirli kişiler tarafından bilinen, gizliliği nedeniyle rakipler tarafından bilinmemesi ve üçüncü kişilere açıklanmaması gereken, ancak mevzuatın gerektirdiği durumlarda yetkili mercilere verilebilen, ticarî işletmenin ve ortaklığın ekonomik başarısı ve verimliliği için büyük önemi bulunan, sahibinin sırrın saklanmasına ilişkin açık veya örtülü iradeye sahip olduğu gizli bilgi olarak tanımlanabilmektedir⁶⁹. Bu kapsamda anonim ortaklıklar bakımından ticarî sır⁷⁰ kapsamındaki bilgilerin özel ve gizli hayat alanı kapsamında değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

Öğretide ticarî sır alanının malvarlığını etkileyen bir alan olması hasebiyle kişilik hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceği görüşü bulunmaktadır⁷¹. Ancak katıldığımız üzere *Oral*, bir sırrın malvarlığını etkileyecek durumda olmasının sadece bu sebeple sırrın gizli ve özel hayat alanı kapsamında değerlendirilmesini engellememesi gerektiğini savunmaktadır. Kişinin gizli ve özel hayat alanının korunmasının amacı üçüncü kişilerden gizli tutmak istediği bilgilere ulaşılmasının ve bilgilerin yayılmasının engellenmesi, aksi durumda konunun eski hâle getirilmeye çalışılmasıdır. Ticarî sırlar da bu kapsamda değerlendirilmelidir. Aksi bir kabul neredeyse tüzel kişilerin gizli ve özel hayat alanının olmadığı sonucuna ulaşılması ve hukuk düzeninin kişilik tanıdığı tüzel kişileri yeteri kadar koruyamamasına yol açacaktır⁷².

Bu noktada anonim ortaklıkların 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu⁷³ (KVVK) kapsamında korunup korunmayacağı hususuna da değinilmelidir. Kanunun amacı kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması olarak ifade edilmiştir (KVVK m. 1). Kişisel veri ise, “*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*” olarak tanımlanmıştır. Tüzel kişilerin verileri kişisel veri kapsamına alınmamıştır. Bu durumda anonim ortaklıkların KVVK kapsamında koruma talep edebilmesi mümkün görünmemektedir. Bu hususta öğretilerde bir görüşe göre, tüzel

⁶⁸ TTK genel gerekçe N. 89. Ancak 6335 sayılı Kanunla (RG. 30.06.2012, S. 28339) yapılan değişiklik ile internet sitesi açmak zorunda olan ortaklıklara bir sınırlama getirilmiştir. Bkz. TTK m. 1524/1: “397nci maddenin dördüncü fıkrası uyarınca denetime tabi olan sermaye şirketleri, kuruluşlarının ticaret siciline tescili tarihinden itibaren üç ay içinde bir internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına özgülemek zorundadır.”

⁶⁹ Bilge, Mehmet Emin. *Ticari Sırların Korunması* (2005), 2. Baskı, Asil Yayın, Ankara, 2005, s. 5 vd.; Gürbüz Usluel, Aslı E.. *Türk Özel Hukukunda Özellikle Anonim Şirketlerde Ticarî Sırrın Korunması*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, s. 21 vd.

⁷⁰ Bu kapsamda üretime ilişkin teknik bilgiler, formüller, malî projeler, maliyet ve fiyatlandırma bilgileri, makine çizimleri, mühendislik raporları, bilgisayar programları, veri tabanları, besin öğelerinin içeriğini belirten belgeler, satış verileri, pazarlama teknikleri, personel politikaları, personel yetkinliği, know-how, müşteri çevresi, girmeye hazırlandığı ihaleler, müşterilerine sunacağı teklifler sınırlayıcı olmayacak bir şekilde anonim ortaklığın ticarî sırrına örnek olarak gösterilebilmektedir. Bkz. Bilge, 2005, s. 5-6; Gürbüz Usluel, s. 27; Oral, s. 101. Öğretilerde ticarî sır ve işletme veya şirket sırrı ayrımı yapıldığı görülmektedir. Bu hususta bkz. Oral, s. 101-102; Gürbüz Usluel, s. 51 vd. Ancak böyle bir ayrımın yapılmasının yerinde olmadığı kanaatindeyiz. Aynı yönde bkz. Gürbüz Usluel, s. 54 vd. Benzer yönde bkz. Bilge, 2005, s. 33-34.

⁷¹ Gönen, s. 90.

⁷² Oral, s. 101-103.

⁷³ RG. 07.04.2016, S. 29677.

kişilerin verilerinin de KVVK kapsamında korunma altında olmasının Kanunun kapsamını gereksiz yere genişleteceği ve yerinde olmadığı, özellikle ekonomik bir değer taşıyan ticarî sırların ise kişisel veri kapsamında değerlendirilemeyeceği savunulmaktadır⁷⁴. Bu hususta bir başka görüş, düzenlemenin Kanun koyucunun bilinçli bir tercihi olduğu ancak tüzel kişilerin de kişisel verilerinin kişilik hakkı kapsamında korunması gerektiğini öne sürmektedir⁷⁵. Öğretide katıldığımız üzere bir başka görüş ise, bir kavram olarak ele alındığında kişisel verinin, kişiye ilişkin veri anlamına geldiği ve hukuk düzeninin kişilik tanıdığı tüzel kişilerin de kişisel verilerinin söz konusu olabileceğini ifade etmektedir. Nitekim KVVK kapsamında korunmaması tüzel kişilerin kişisel verilerinin olmadığı anlamına gelmemektedir. Ancak tüzel kişilerin kişisel verileri KVVK kapsamında değil çeşitli özel düzenlemeler ile korunmaktadır. Bu bağlamda kişisel veri olarak değerlendirilebilecek ticaret unvanı ve işletme adı halihazırda tescil ve ilân edilmesi gereken dolayısıyla üçüncü kişilerin gözetim ve denetiminden korunmaya ihtiyaç bulunmayan verilerdir. Sonuç olarak anonim ortaklıkların kişisel verileri, TTK'nın haksız rekabete ilişkin hükümleri, ticaret unvanının ve işletme adının korunmasına ilişkin hükümleri ve TMK ve Türk Borçlar Kanunu (TBK)'nin⁷⁶ kişilik hakkına ilişkin hükümleri ile koruma altında bulunmaktadır⁷⁷.

D. Onur ve Saygınlık

Onur ve saygınlık⁷⁸, toplumun gerekli kabul ettiği ahlâkî değerlere sahip bulunduğu ya da böyle kabul edildiği için kişiye atfedilen değeri ifade etmektedir⁷⁹. Öğretide onur ve saygınlığın iki yönü bulunduğu kabul edilmektedir. Bir yönü sadece kişi olmaktan kaynaklanan onur ve saygınlık (iç görünüm), diğer yönü kişinin kendisini geliştirme ve olgunlaştırma çabaları ile kazandığı değerler sayesinde toplumda edindiği onur ve saygınlıktır (dış görünüm). Onur ve saygınlığın dış görünümü de ikili bir ayrımla ele alınmaktadır. Kişinin hukuka saygılı, mesleğindeki ilkeli ve dürüst davranışları ahlâkî saygınlığı ifade etmektedir. Kişinin sayılanlar dışındaki diğer nitelikleriyle entelektüel kapasitesi, ruh sağlığı, meslekî alandaki güvenilirliği de sosyal algılanışını ifade etmektedir⁸⁰. Kişinin sayılan tüm bu değerlere sahip olmadığı fikrini uyandırarak onu toplum nezdinde küçük düşürmeyi hedefleyen her türlü söz, yazı ya da resimle müdahale, onur ve saygınlığı ihlâl eder niteliktedir. Müdahalenin ihlâl niteliğinde kabul

⁷⁴ Gürbüz Usluel, s. 48.

⁷⁵ Oral, s. 74.

⁷⁶ RG. 04.02.2011, S. 27836.

⁷⁷ Tekin, Ufuk. ““Kişisel Veri” Kavramının Ticaret Şirketleri Bakımından Düşündürdükleri”, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Arş. Gör. Ceren Damar Şenel Armağanı C. III, C. 5, S. 1, 2020, s. 3133-3138.*

⁷⁸ Onur ifadesi şeref ifadesinin eş anlamlısı, saygınlık ifadesi de haysiyet kelimesinin eş anlamlısı olarak kullanılmaktadır. Demirbaş, Harun. “Sosyal ve Ticari İtibarına Yönelik Saldırlara Karşı Tüzel Kişilerin Kişilik Haklarının Korunması”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 119-120, 2014, s. 136.*

⁷⁹ 4 HD, T. 16.04.2003, E. 2002/14497, K. 2003/4830: “... yalın bir ifade ile şeref ve haysiyet dahil olduğu toplumun gerekli saydığı ahlaki niteliklere sahip olduğu ya da böyle kabul edildiği için, kişiye verilen değeri ifade eder. Kişinin onuru, şerefi ve saygınlığı onun toplum içindeki tüm manevi değerlerinden oluşur. Bunlar kişinin ahlaki değerleridir. Herkesin, içinde yaşadığı toplumda ve ilişkiler kurduğu çevrelerde kişisel bir onuru, şerefi ve saygınlığı mevcuttur. Kişiyi küçük düşürmek, yanlış tanıtmak, gülünç ya da zor duruma sokmak, kişiye düşmanca bir ortam hazırlamak amacıyla vaki davranışlar manevi değerleri nasıl zedelense, bir olayın aktarılması ya da bir olay veya kişinin eleştirilmesi de çok kez şeref ve saygınlığa, onura müdahale niteliğinde olabilir. Ancak hiç kuşku yoktur ki, bu müdahalenin haksız olması diğer bir deyimle hukuka aykırı bulunması gerekir. O halde, temyize konu edilen bu olayda her şeyden önce çözümlenmesi gereken sorun, davalının eyleminin hukuka aykırı olup olmadığı hususunun saptanmasıdır.” (Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası); HGK, T. 28.03.2001, E. 2001/276, K. 2001/289 ([Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı](#)).

⁸⁰ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 168; Gönen, s. 124.

edilebilmesi için toplum içinde itibar kaybına sebep olabilecek nitelikte olmalıdır. Bu hususun tespitinde “*normal vatandaş*” kıstas olarak alınacaktır⁸¹. Müdahalenin ihlâl niteliğinde olup olmadığı hâkim tarafından her somut olayda ayrı olarak değerlendirilecektir.

Onur ve saygınlık, belirli bir mesleğin ya da ticarî faaliyetin gerçekleştirilmesi sebebiyle sahip olunan meslekî, ticarî onur ve saygınlığı da kapsamaktadır⁸². Anlatılanları tüzel kişiler özelinde değerlendirecek olursak, onur ve saygınlık kapsamında sağlanan korumadan tüzel kişilerin de yararlanması gerekmektedir⁸³. Zira onur ve saygınlık, ahlâkî bir değer olmanın yanı sıra sosyal bir değer niteliğine de sahiptir. Bu yönüyle kişinin toplumda elde ettiği itibarı, diğer kişiler nezdinde sahip olduğu tanınmışlığın sonucudur. Sonuç itibarıyla toplumsal yaşamda önemli bir yer tutan tüzel kişiler de, yapmış oldukları işler sonucunda kamuoyu nezdinde korunmayı hak eden sosyal bir statü kazanmaktadır^{84, 85}.

⁸¹ Aksi görüşte “üçüncü kişinin yorumunun” yeterli korumayı sağlayamayacağı, korunacak değerlerin hukuken objektif olarak belirlenmesi gerektiği yönünde bkz. Oral, s. 77-78.

⁸² Arpacı, s. 134.

⁸³ 4. HD, T. 13.12.1979, E. 10088, K. 14000: “... şeref, namus ve onur, gerçek kişiler gibi tüzel kişilerin de kişilik haklarındandır. Tüzel kişiler de, kendisine düşen ödevi dürüst ve güvenilir bir biçimde yerine getirme niteliği olmasını bekler. Bu nedenle, tüzel kişiler de sosyal onur ve mesleki itibarlarına yapılan saldırılara karşı korunmalıdır... Zira, tüzel kişiler yaşayabilmek için şeref ve onurlarını müdafaa etmek mecburiyetindedirler.” (Gönen, s. 127, dn. 485).

⁸⁴ Gönen, s. 128.

⁸⁵ Burada birçok kişilik değeri ile bağlantılı olmakla birlikte onur ve saygınlık ile de önemli bir ilişkisi olan ve kişilik hakkı kapsamında değerlendirilen unutulma hakkının anonim ortaklıklar bakımından söz konusu olup olamayacağı hususu da ifade edilmelidir. Bir HGK kararında unutulma hakkı, “üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlenmesini isteme hakkı” olarak ifade edilmiştir. HGK, T. 17.06.2015, E. 2014/56, K. 2015/1679 (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı). Bir başka tanımla unutulma hakkı, zamanın geçmesi ve güncelliğini/önemini yitirmesiyle artık üstün bir toplum menfaatinin de bulunmaması durumunda, kişiye ait içeriklerin diğer kişiler tarafından sürekli erişilebiliyor olmasının engellenmesini talep etme hakkı olarak ifade edilebilmektedir. Bu bağlamda içerik ilk yayınlandığında hukuka aykırı olmasa ve gerçeği yansıtsa dahi belirtilen durumda unutulma hakkının varlığı söz konusu olabilmektedir. Turgut, s. 115. AY Mahkemesi bu hususta verdiği kararlarında, onur ve saygınlığı AY m. 17’de belirtilen manevî varlık kapsamında değerlendirmektedir. İnternetin sağladığı ulaşılabilirlik, yaygınlık, haber ve fikirlerin depolanması ve saklanması yönündeki kolaylık bakımından düşünüldüğünde, yayımlandığı tarihte belirli ağırlık eşliğini aşmayan veya kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanan haber ve yazıların uzun süre internet ortamında erişilebilir kalması durumunda onur ve saygınlığın zedelenebileceğini belirtmiş ve bu durumu unutulma hakkı kapsamında ele almıştır. Bkz. AY Mahkemesi, Başvuru Numarası (BN): 2013/5653, Karar Tarihi (KT). 03.03.2016; AY Mahkemesi, BN: 2014/19685, KT. 15.03.2018 (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

Unutulma hakkının tüzel kişiler bakımından söz konusu olup olmayacağı hususu öğretilerde tartışmalıdır. Bir görüşe göre, unutulma hakkı kişisel verilerin korunması ile de ilişkilendirilmiş ve tüzel kişilerin KVVK kapsamında korunmaması ve tüzel kişilerin sürekli ve belirli bir amaca sahip olmalarının temel unsur teşkil ettiği, toplum menfaati de gözetilerek tüzel kişiler bakımından şeffaflığın önem taşıdığı gerekçeleri ile tüzel kişilerin unutulma hakkına sahip olmaları kabulüne temkinli yaklaşılması gerektiği öne sürülmüştür. Bu bağlamda tüzel kişilerin unutulma hakkının olduğu kabul edilse dahi hukuka uygun aleni içeriklerin tamamen yok edilmesine değil, içeriğe erişimin zorlaştırılması yoluna gidilmesi daha uygun olacaktır. Burada tartışılan hususun tüzel kişiye ait hukuka uygun bilgi olduğu göz ardı edilmemelidir. Nitekim hukuka aykırı içerikler bakımından onur ve saygınlığın korunması başta olmak üzere kişilik hakkının korunmasına ilişkin düzenlemeler uygulanacaktır. Bkz. Turgut, s. 255 vd. Bizim de katıldığımız diğer görüş uyarınca ise, tüzel kişiler sadece insana özgü olması dolayısıyla (vücut bütünlüğü gibi maddî değerler) sahip olamayacağı değerler dışında tüm kişilik değerleri bakımından koruma altında olmalıdır. Aksinin kabulü hukuk düzeninin kişilik tanıdığı oluşumun yeterince korunmaması sonucunu doğurmaktadır. Bu bağlamda onur ve saygınlığın korunması ile bağlantılı olması hasebiyle tüzel kişiler bakımından da unutulma hakkının varlığı kabul edilmelidir. Örneğin “X otelinde cinayet” başlığı taşıyan bir haber, söz konusu otelde konaklamayı düşünen kişilerin fikrini değiştirebilecektir. Oysa cinayetin işlenmesi ile otelin bir bağlantısı bulunmamaktadır. Bu gibi tüzel kişinin zarara uğradığı durumlar bakımından düşünüldüğünde unutulma hakkı tüzel kişiler bakımından da geçerli olmalıdır. Bu görüşte bkz. Çırak, Ezgi. “Dijital Çağda Sonsuz Kadar Hatırlamaya Karşı Unutulma Hakkı”, *Ceza Hukuku Dergisi*, S. 36, Nisan 2018, s. 165-166; Kançal, Ezgi. *Ulusal ve Uluslararası Hukuk Boyutuyla Unutulma Hakkı*,

Öğretilerde ortaklıklara onur ve saygınlık yönünden tanınan korumanın, onur ve saygınlığın ekonomik yönüyle sınırlı olup olmayacağı tartışılmıştır⁸⁶. Anonim ortaklıklar her ne kadar sermaye ortaklığı niteliğinde olup, kazanç elde etme ve paylaşma amacıyla faaliyet yürütse de, onur ve saygınlıklarının sadece ekonomik yönüyle düşünülmemesi gerekmektedir⁸⁷. Yukarıda belirttiğimiz kurumsal yönetim anlayışı da bunu gerektirmektedir. Zira anılan anlayış uyarınca anonim ortaklıkların kurumsal sosyal sorumlulukları olduğu kabul edilmektedir. Bu kapsamda anonim ortaklıkların insan haklarına saygı, çevrenin korunması, toplumsal eğitim faaliyetlerine katkıda bulunmak, toplum içinde daha çok korunması gereken kesimin korunmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak gibi sosyal sorumluluklarının da bulunduğu kabul edilmektedir⁸⁸. Sonuç olarak ortaklıkların faaliyetlerini gerçekleştirme şekline kaynaklanan onur ve saygınlıklarının yanında, toplumsal hayattaki rolüne bağlı genel onur ve saygınlığının da varlığını kabul etmek gerekmektedir⁸⁹.

Anlatılanlar bağlamında anonim ortaklıklar bakımından onur ve saygınlığın “sosyal saygınlık” ve “ticarî saygınlık” olmak üzere iki ayrı yönü bulunmaktadır. Ticarî saygınlık faaliyet alanına ilişkin olarak piyasada devamlılıklarını sürdürebilmeleri için önem taşımaktadır. Ticarî saygınlık, ortaklığın dürüstlüğü, güvenilirliği, borcunu ödeyebilme olanağı açısından muhatapları nezdinde oluşturduğu algıyı ifade etmektedir⁹⁰. Ticarî onur ve saygınlık denildiğinde ilk olarak, ekonomik yaşantıda etkili olan unsurlar, örneğin iş hayatındaki dürüstlük, kredi itibarı ve yaratılan güven akla gelmektedir⁹¹. Ticarî saygınlığın zedelenmesi veya bütünüyle kaybı zarara yol açmakta olup, bu zararın tazmini için anonim ortaklık kişilik haklarını koruyan temel düzenlemelere başvurabilecektir⁹². Örneğin anonim ortaklığın suçsuz olduğu bilindiği hâlde art niyetli olarak, toplum nezdinde küçük düşürme ve itibarını sarsma amacı ile hakkında yapılan asılsız ihbar ve

İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2021, s. 41-42. Bu husustaki öğretiy görüşlerine ilişkin ayrıca bkz. Kañçal, s. 37 vd.

⁸⁶ Bu husustaki tartışmalar için bkz. Gönen, s. 129-130.

⁸⁷ Oral, s. 105.

⁸⁸ Paşlı, s. 79.

⁸⁹ Demirbaş, s. 138-139.

⁹⁰ Demirbaş, s. 139.

⁹¹ Bu hususta bir İsviçre Federal Mahkemesi kararında, turizm ortaklığı karikatürde adının değiştirilerek kullanıldığı ve bu nedenle adı üzerindeki hakkına saldırıda bulunulduğu iddiası ile gazeteyle dava açmıştır. Karikatürde, turizm ortaklığı Akdeniz’de terörün desteklediği ve baskı rejiminin uygulandığı ülkelere turlar düzenlemesi ve bu ülkelere kaynak sağlama nedeniyle eleştirilmiş ve adı da büyük harflerle terör kulübü anlamına gelecek bir kelime ile ifade edilmiştir. Turizm ortaklığının adı “*Club Mediterranée*” iken “*Club Medityrannis*” olarak yazılmıştır. Federal Mahkeme, turizm ortaklığının adına değil, onur, haysiyet ve saygınlığına saldırı olduğuna hükmetmiştir. Oral, s. 109.

⁹² HGK, T. 02.02.2012, E. 2011/4-687, K. 2012/26: “Tüzel kişinin çevresinde kazandığı itibarı aşagılıyan yazılı, sözlü veya görüntülü beyanlar, şu veya bu vasıflara sahip olmadığına dair yayınlar, kişilik haklarından şeref ve haysiyete yönelik tecavüz olarak kabul edilmelidir. Tüzel kişinin şeref ve haysiyeti yanında onun toplumsal itibarı, ticari itibarı da T.M.K.nun 24. maddesindeki korumadan yararlanır.” (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

şikâyetler kişilik hakkını ihlâl etmektedir⁹³. Anonim ortaklığa haksız takip⁹⁴ veya haksız haciz⁹⁵ işlemi yapılması da ticarî onur ve saygınlığını zedeler niteliktedir. Anonim ortaklığın iflâs ettiğine, mallarının haczedildiğine⁹⁶ veya karşılıksız çek keşide ettiğine ilişkin beyanlar, kredibilitelerini

⁹³ Demirbaş, s. 141.

⁹⁴ 11. HD, T. 14.06.2007, E. 2005/14550, K. 2007/9038: “Mahkemece davalı bankanın kredi sözleşmelerini tek yanlı feshi ve hesapları kat ettikten sonra giriştiği haksız takipler ve gönderdiği İİK'nın 89/1 maddesine dayalı haciz ihbarnameleriyle davacının devam eden taahhüt işlerinin feshedilmesine ve yeni ihale alamamasına neden olduğu kabul ve tespit edildiğine göre, Borçlar Kanunu'nun 98/2. maddesi hükmü yollaması ile aynı Kanunun 49. maddesi uyarınca davalının sözleşmeye aykırı takiplerini ve işlemlerinin sektördeki şöhret ve saygınlığını dava tarihinde yürürlükte bulunan önceki Medeni Kanun'un 24. maddesi anlamında zedeleyici nitelikte haksız eylem olarak tezahür etmesi karşısında...” (Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası).

⁹⁵ 4. HD, T. 07.02.2005, E. 2005/306, K. 2005/918: “... Haksız yere bir kimsenin mallarının haczettirilmesi, o kimsenin şeref ve haysiyetini ihlal eden, kişilik haklarına saldırı teşkil eden ve Borçlar Kanunu'nun 49. maddesi gereğince manevi tazminatla sorumlu tutulmayı gerektiren bir davranıştır. Haczin haksızlığı nedeniyle kişilik hakları zarar gören davacı yararına manevi tazminat takdiri gerekir...” (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı); 4. HD, T. 06.10.2003, E. 2003/5713, K. 2003/11158: “... Haczin haksızlığı saptandığı takdirde, TBK m. 49 anlamında davacı tüzel kişiliğin manevi değerlerine dahil bulunan ticari itibarının sarsıldığı kabulü gerekir...” ((Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

⁹⁶ HGK, T. 18.02.2004, E. 2004/4-74, K. 2004/88: “...Dava konusu edilen yayında “G.'ye rekor haciz” başlığı ile davacı şirket ortaklarından Ş.D.'nin borcu için fabrikada yapılan haciz işlemi anlatılmıştır. Dosya içindeki bilgi ve belgelere göre haciz işlemi Y.D.'nin asıl borçlu, Ş.D.'nin kefil olduğu borç nedeniyle Ş.D.'nin G.A.Ş.'deki hisselerine haciz konulmak istenmiştir. Böylece davacının borçlu sıfatını taşımadığı açık olan bir olay habere konu edilirken “G.'ye rekor haciz” başlığının kullanılması nedeniyle, sanki G.A.Ş. borçlarını ödeyemez duruma düşmüş gibi gösterilmiştir. Bu hali yayında gerçeklik ve öze biçim arasında bulunması gereken denge unsurlarından yoksun olduğundan hukuka aykırı niteliktedir.” (Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası). Basın yoluyla kişilik hakkının ihlâli bakımından üstün nitelikteki kamu yararı hukuka uygunluk nedenidir (TMK m. 24/II). Bu hususta esas alınacak ölçütler gerçeklik, kamu yararı ve toplumsal ilgi, güncellik ve öze biçim arasındaki denge olarak ifade edilmektedir. Gerçeklik bakımından öğretilerde “o anda ve görünüşte mevcut olup sonradan gerçek dışı olduğu anlaşılan olayların” yayını bakımından basının sorumlu tutulmaması gerektiği belirtilmektedir. Ancak basının somut gerçeklik aranmadığı gerekçesi ile göstermesi gereken özeni göstermeden haber yapması sonucu sorumluluktan kurtulması da söz konusu olamamalıdır. Bu yönde bir karar için bkz. 4. HD, T. 24.12.2001, E. 2001/8795, K. 2001/12714: “...davalı, davacı hakkında kamu davası açıldığı, kamu davasından bilirkişi raporu bulunduğu ve emniyet cevabında açık bulunmadığının belirtildiği hususlarından haberdardır. Haberdar olunan bu konulardan yayında hiç bahsedilmediği gibi, basit bir araştırma yapılarak kamu davasının beraatle sonuçlandığı da öğrenilmemiştir. Yaklaşık 8,5 ay önceki müfettiş raporundan bahsedilerek yayın yapılması, haberdar olduğu belirtilen yukarıdaki hususların kamuoyuna bildirilmemesi ve kamu davasının sonucunun araştırılmamış bulunması, açıkça davacının kişilik hakkına saldırı oluşturmaktadır. Şu durum karşısında davalı yanın sorumluluğuna karar verilmesi gerekirken yerel mahkemece yanılığın değerlendirme sonucu reddedilmesi bozmayı gerektirmiştir.” (Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası). Öze biçim arasındaki denge ise, haberin içeriği ile verilmiş biçiminin birbirine uygun olması anlamına gelmektedir. İçeriğin yanında, kullanılan ifadeler, haberin yer alış şekli, haber metnine konulan resim ya da arka plandaki görüntüler bir araya gelerek okuyucuda etki doğurur ve algı oluşturur. Bu durumda haber gerçeği yansıtması da kullanılan kelimeler ve üslup, yapılacak yorumun gerektirdiği şekil ve ölçüde olmalıdır. Bu bağlamda yukarıda verilen 18.02.2004 tarihli HGK kararında belirtilen haberin verilmiş şeklinin gerçeği yansıtmadığı gibi öze biçim arasındaki dengeyi sağlamadığı da görülmektedir. Basın yoluyla kişilik hakkı ihlâlinde esas alınan ölçütlere ilişkin ayrıntılı açıklama ve değerlendirme için bkz. Canbolat/Gönül Koşar, s 275 vd.

düşüreceğinden gerçeği yansıtmaması durumunda⁹⁷ ticarî onur⁹⁸ ve saygınlığını^{99, 100} ihlâl¹⁰¹ edecektir^{102, 103}.

⁹⁷ Yargıtay bu hususta bir kararında, başkası hakkında yayılan bilginin doğru olması durumunda bu eylemin hukuka aykırı olmadığı, kişilik hakkının ve ticarî saygınlığın zedelenmiş sayılmayacağı yönünde hüküm tesis etmiştir [4. HD, T. 27.11.2008, E. 2008/13091, K. 2008/14674, (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı)]. Karar öğretilde Demirbaş tarafından, doğru da olsa rakibe ilişkin bu tür beyanların yapılmasının ticarî saygınlığı zedeleyeceği gerekçesiyle eleştirilmiştir. Demirbaş, s. 142. Yargıtay bu hususta katıldığımız bir kararında, kamuoyunu bilgilendirme amacıyla, yaşanan olaylara ilişkin doğru verilen bilgilerin yer aldığı bir gazete ilânının ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ve kişilik haklarına saldırı niteliği taşımadığı şeklinde hüküm tesis eden ilk derece mahkemesi kararını onamıştır. 11. HD, T. 26.02.2019, E. 2017/2310, K. 2019/1552: “Davacı vekili, davalıların kamuoyuna duyuru başlıklı basın açıklaması yaptığı ve Türkiye çapında yayın yapan yüksek tirajlı gazetelerde bu basın açıklamasının yayımlandığını, işbu yayınlarda davalılar tarafından asılsız ve hukuka aykırı açıklamalar yapılarak müvekkillerinin kişilik haklarına saldırıda bulunduğu, müvekkili şirket tarafından yürütülen ...Suyu Projesi'ne ilişkin olarak yapılan açıklamalarla müvekkillerinin kişilik değerlerine, ticari itibarına saldırıda bulunduğu, taraflar arasında anılan projeye ilişkin çeşitli mahkemelerde devam eden davalar olduğunu, 05.08.2009 tarihli, beş ayrı gazetede yayınlanan kamuoyuna duyuru başlıklı ilanlarda haksız rekabet ve müvekkili şirketlerin itibarına tecavüz eden ibarelerin bulunduğunu ileri sürerek, 100.000,00 TL manevi tazminatın yayın tarihinden itibaren faiziyle davalılardan tahsili ile hükmün ilanını talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, husumet itirazında bulunmuş, davacın iddialarının yerinde olmadığını, kamuoyunu doğru bilgilendirmek bakımından ilanın hukuka uygun olarak hazırlandığını, haksız rekabet teşkil eden ya da davacıların kişilik haklarına saldırı mahiyetinde bir ifade kullanılmadığını savunarak, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, 05.08.2009 tarihli Türkiye’de yayınlanan beş ayrı gazete verilen kamuoyuna duyuru başlıklı yazıda içerik itibarıyla ...Suyu Projesi ile ilgili Dizayn grubunun görüşlerinin dile getirildiği, projeye ilişkin yapılan çalışmaların anlatıldığı ve kurulan konsorsiyum çerçevesinde bu konsorsiyumunu oluşturan ve içinde yer alan şirketler arasındaki sıkıntıların dile getirildiği, yapılan ilanların içeriği itibarıyla çalışmaların başlangıcından itibaren sıralandığı, yayında herhangi bir kişinin kötülenmesi, aşağılanması söz konusu olmadığı, ilanın konu ile ifade arasındaki düşünsel bağlantı yönünde ifade özgürlüğünün sınırları içerisinde kaldığı, kullanılan sözcüklerin ... 56 ve 57 m. Kapsamında tarafların kişiliğine ilişkin değil yaşanan olaylara ilişkin olduğu, davacılarla ilgili yanlış yanıtıcı, incitici veya kötüleme teşkil eden beyanların bulunmadığı, ilanın projeye ilişkin olarak bu proje içerisinde kurulan konsorsiyumun içinde de yer almaları nedeniyle konuya ilişkin görüşlerin kamuoyu ile paylaşıldığı, yayının yapıldığı tarih itibarıyla gerçek olaylara dayandığı, ... grubun ortaklık faaliyetlerinden duyduğu rahatsızlıkların dile getirildiği, proje ile ilgili çalışmaların özetlendiği, ifade özgürlüğü sınırları içerisinde kalınarak kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla yapıldığı, davacıların kişilik haklarına ihlalin söz konusu olmadığı, davacı şirketlerin ticari itibarlarını zedeleyecek bir yönünün bulunmadığı, yasal sınırları içerisinde ifade özgürlüğü kapsamında hukuka uygun olarak düzenlendiği, ilanda yer alan sözlerin davacı tüzel kişilerin hak ve hukuklarını zedeleyici ibareler taşımadığı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiştir. Kararı, davacılar vekili temyiz etmiştir. 1-Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davacı vekilinin ... sair temyiz itirazlarının reddine karar vermek gerekmiştir.” (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

⁹⁸ Sahte tablo satıldığı isnadı nedeniyle ticarî itibarın sarsılacağı yönünde bkz. 11. HD, T. 01.05.2006, E. 2005/4938, K. 2006/4864 (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

⁹⁹ Uluslararası bir saygınlığa sahip olan, hava taşımacılığı alanında faaliyet gösteren anonim ortaklığın mal alımlarında usulsüzlük yapıldığının iddia edilmesinin de kişilik hakkını ihlâl edeceği yönünde bkz. 4. HD, T. 25.03.2003, E. 2002/11470, K. 2003/3539 (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı). Sözleşmeden doğan bir borcun belirli bir sürede ifa edilmesinde alacaklının özel menfaatinin bulunması durumunda, belirli bir sürede ifa etmemenin de kişilik hakkını ihlâl edebileceği yönünde bkz. 11. HD, T. 12.11.2001, E. 2001/5879, K. 2001/8933: “Davacı dershanenin, ilan ettiği deneme sınav tarihinden sonra soru kitapçıklarının geç ulaşması nedeniyle sınavı iptal ettiği, sonradan yapılan sınava ait kağıtların da değerlendirmeyi yapacak dava dışı şirkete ulaşmadığı noktalarında bir uyumsuzluk bulunmamaktadır. Sınavın zamanında yapılamaması, sonuçlarının da değerlendirilememesi yüzünden davacının, öğrenciler, veliler ve rakip dershaneler nezdinde itibar kaybedeceği ve eleştirilere maruz kalacağı, güvenilirliğini bir miktar yitireceği açıktır.” (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

¹⁰⁰ 11. HD, T. 15.10.2015, E. 2014/13783, K. 2015/10613: “Dava, fuar hizmeti veren davalı şirketle yapılan anlaşma ve protokollere aykırı olarak daha önce davacıya tahsis edilen yerin değiştirilmesi ve fuar içeriğine uygun olmayan yer tahsisi nedeniyle Türkiye ve Çin’de ticarî itibar kaybına uğradığı iddiasıyla dava konusu yaptığı manevi tazminat talebi, mahkemece “...iddia konusu durumun şirketlere yönelik kişisel bir saldırı mahiyetinde olmadığı...” gerekçesiyle reddedilmiştir. 818 sayılı BK’nun 98/II. maddesi yollamasıyla aynı Kanununun 49. maddesi hükmü

E. Ekonomik Kişilik

Kişinin meslekî, ticarî ve sanatsal faaliyet ve yetenekleriyle toplum içinde elde ettiği ekonomik kişiliğinin de korunması gereken kişilik hakkı çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Ekonomik kişiliğin ihlâli bakımından temel nokta, kişiyi zarara uğratan davranışın, kişinin ekonomik varlığının ve faaliyetlerinin hedef olarak seçilerek gerçekleştirilmesidir. Bu kapsamdaki koruma ile ekonomik varlık ve faaliyet özgürlüğü ve bu özgürlüğün korunması amaçlanmaktadır¹⁰⁴.

Ekonomik kişiliğe ilişkin koruma anonim ortaklıklar bakımından önem taşımaktadır. Anonim ortaklıkların toplum içinde elde ettiği konumunu borçlu olduğu meslekî ve ticarî faaliyetlerinin özgürce sürdürebilmesinin gereği olarak, ekonomik kişiliğinin kişilik hakkı kapsamında korunması elzemdir¹⁰⁵. Anonim ortaklıklar bakımından ekonomik kişilik, mevcut ve gelecekteki tüm ekonomik faaliyetleri kapsamaktadır. Ekonomik potansiyelin özgürce kullanılmasını sağlayan tüm değerler koruma kapsamındadır¹⁰⁶. Ekonomik kişiliğe yönelik koruma kapsamında ilk olarak, yapılacak sözleşmeler yoluyla tüzel kişinin tamamen yok edilmesi, kişiliğinin hukuka ve ahlâka aykırı bir biçimde sınırlanması engellenmektedir. Sözleşme ile ekonomik faaliyet özgürlüğünün hukuka ve ahlaka aykırı olarak sınırlanması durumunda,

karşısında koşullarının bulunması halinde sözleşmeye aykırı davranışlar nedeniyle manevi tazminat isteminde bulunulması mümkündür.

Tüzel kişinin ekonomik faaliyetini yürütürken kazandığı saygınlık, onun kişisel değerleri içinde yer alır. Ticari şeref ve haysiyetin çığnemesi, onun ekonomik yaşam içindeki yerini ve durumunu sarsabilir. Ekonomik itibar da tüzel kişinin şeref ve haysiyetinin bir görüntüsüdür. Tüzel kişinin ekonomik faaliyetleri de toplum tarafından değerlendirilmektedir. Tüzel kişinin kişilik haklarından olan onur ve saygınlığı onun korunan değerlerinin başında gelir (HGK 01.02.2012 tarih, 2011/4-687 E. 2012/26 K.)

Dava konusu uyuşmazlıkta salt davacının, davalının organize ettiği fuara katılmama durumu söz konusu olmayıp davacı şirketin önderliğinde Ç. H. K. T. bölgesinden gelen 100'ün üzerinde firmanın fuara katılmaması durumu söz konusudur. Davalının haksız ve sözleşmeye aykırı eylemi nedeniyle anılan ülkelerden gelen firmaların fuara katılmadığı dosya kapsamı ve 04.11.2011 tarihli protokol içeriği ile sabit olup organizasyonun büyüklüğü, davacı önderliğinde fuara katılmak üzere gelen firma ve kişi sayısı nazara alındığında davacının söz konusu olay karşısında ticari itibarının zarar göreceğinin kabulü gerekir.” ((Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

¹⁰¹ Ortaklığın, arasında hizmet akdi bulunan bir çalışanın davranışı da kişilik hakkını ihlâl eder nitelikte olabilmektedir. Yargıtay bu hususta bir kararında, taşımacılık faaliyetinde bulunan ortaklığın çalışanlarının yolculardan birini darp etmesi durumunda, ortaklığın itibarının zedelendiği iddiasının yerel mahkemece göz ardı edilmesi nedeniyle bozma kararı vermiştir. 11. HD, T. 18.07.2011, E. 2011/8172, K. 2011/9006 (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

¹⁰² Oral, s. 106-107; Demirbaş, s. 142.

¹⁰³ 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu (RG. 01.11.2005, S. 25983 Mükerrer) m. 7/1-a uyarınca bankalar anonim ortaklık şeklinde kurulmak zorundadırlar. Bankalara ilişkin bu hususta özel bir düzenleme öngörülmüştür. Bankacılık Kanunu m. 74'de “5187 sayılı Basın Kanununda belirtilen araçlarla ya da radyo, televizyon, video, internet, kablolu yayın veya elektronik bilgi iletişim araçları ve benzeri yayın araçlarından biri vasıtasıyla; bir bankanın itibarını kırabilecek veya şöhretine ya da servetine zarar verebilecek bir hususa kasten sebep olunamaz ya da bu yolla asılsız haber yayılamaz.” hükmüne yer verilmiştir. Bu yükümlülüğün ihlâli durumunda m. 158 uyarınca hapis cezası ve adli para cezası öngörülmüştür. Gerçek dahi olsa bir bankanın finansal durumunun iyi olmadığı, içinin boşaltıldığı, güvenilir bir kurum olmadığına ilişkin açıklamaların suç teşkil etmesi karşısında; basının kamuoyu oluşturma görevini ifa ederken gerçek bilgilere dayanarak yaptığı haberlerin anayasal nitelikteki hakkın kullanılması olarak kabul edilerek yayın faaliyetinin hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmesi gerektiği yönünde bkz. Demirbaş, s. 159-160.

¹⁰⁴ Başpınar, Veysel. “Kişilik Hakkı Açısından Keleşme Sözleşmeleri”, *Ankara Barosu Dergisi*, S. 1, 1999, s. 18.

¹⁰⁵ Gönen, s. 102. Bu çerçevede kartellerin ve benzeri oluşumların yarattığı ortama bağlı olarak, bazı kişilerin geçerli bir sebebe dayanmaksızın piyasanın dışına itilmeye çalışılmasının ekonomik kişiliğe bir saldırı niteliğinde olduğuna ilişkin bkz. Gönen, s. 102-103.

¹⁰⁶ Oral, s. 95.

sözleşme kesin hükümsüz olacaktır (TBK m. 27¹⁰⁷)¹⁰⁸. Örneğin, bir başkasının iradesine bağlı olarak ticarî faaliyette bulunulacağı ya da hiç ticarî faaliyette bulunulmayacağı yönünde yapılan sözleşmeler geçersizdir^{109, 110}. Yine örneğin basiretli bir iş adamı gibi davranması öngörülen anonim ortaklık aşırı kararlaştırılan ceza koşulunun indirilmesini kural olarak talep edemez (TTK m. 18/2, m. 22). Ancak ceza koşulunun aşırı oranda kararlaştırılması anonim ortaklığın ekonomik mahvına neden oluyorsa, ekonomik kişilik hakkını ortadan kaldıracak ya da ağır şekilde sınırlandırarak düzeydeyse yahut ekonomik geleceğini tehlikeye atacak biçimde ağırsa, ceza koşulu ahlâka ve adaba aykırı kabul edilerek kısmen veya tamamen geçersiz sayılacaktır¹¹¹. Sözleşmenin anılan nitelikte olup olmadığı her somut olayda ayrıca değerlendirilecektir¹¹².

III. Kişiliğin Korunma Yolları

A. Genel Olarak

Kişilik hakkının korunması, bir kişinin kişilik hakkı kapsamındaki değerlerini ihlâl eden hukuka aykırı müdahalelerin önlenmesi, sona erdirilmesi ve eğer müdahale sebebiyle bir zarar ortaya çıkmışsa bunun tazminini amaçlayan özel hukuk kurallarının bütünüdür¹¹³.¹¹⁴ Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını talep edebilmektedir (TMK m. 24/I). Korumanın söz konusu olabilmesi için, kişilik hakkının mevcudiyeti, kişilik hakkının saldırıya uğraması ve kişilik hakkına yönelik saldırının hukuka aykırı olması aranmaktadır. Kişiliği korumaya yönelik her türlü hukuk kuralına aykırılık, hukuk aykırılık anlamına gelmektedir¹¹⁵.

Kişilik hakkına saldırı durumunda ileri sürülebilecek talepler ikili bir ayrımla belirtilebilmektedir. Önleme, durdurma ve hukuka aykırılığın tespiti davası ve kararın

¹⁰⁷ TBK m. 27/I: “*Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.*”.

¹⁰⁸ Başpınar, s. 19.

¹⁰⁹ Bkz. Zevkliler, Aydın/Acabey, M. Beşir/Gökyayla, K. Emre. *Medeni Hukuk*, 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1997, s. 480.

¹¹⁰ Öğretide kelepçeleme sözleşmeleri olarak adlandırılan sözleşmeler ile bir taraf edim taahhüdü ile diğer tarafa ahlâka aykırı bir şekilde bağlanmaktadır. Kelepçeleme sözleşmeleri, kelepçe oluşturan kısımlar itibarıyla kısmen geçersizdir. Kelepçeleme sözleşmelerine ilişkin açıklama için bkz. Başpınar, s. 17 vd.

¹¹¹ Erçin, Ferhat. “Yargıtay Kararları Işığında Tacirlerin Ahlâka Aykırı Cezai Şartın İptalini veya Tenkisini İsteyebilmeleri”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 10, S. 1, 2011, s. 104.

¹¹² Ekonomik boykot, ekonomik faaliyet gösteren belirli kişi ya da kişilerle organize bir biçimde ekonomik ve hukukî ilişkiye girmemeyi ifade etmektedir. Boykot kararının dayanak noktası, hedefteki kişi ya da kişilerin kınanabilir veya zararlı bir davranışta bulunduğu ya da beklenen bir davranışın yerine getirilmemesi nedeniyle cezalandırılması gerektiği düşüncesidir. Ekonomik boykota ilişkin çeşitli ayrımlarla, boykotun kişilik hakkı ihlâli teşkil edip etmemesi durumlarının tartışması ve değerlendirilmesi için bkz. Gönen, s. 115-123.

¹¹³ Bkz. Gönen, s. 137.

¹¹⁴ Kişinin rızası sonucunda ortaya çıkan saldırılara karşı kişiliğin korunması amacıyla TMK m. 23 hükmü öngörülmüştür. TMK m. 23/I-II: “*Kimse, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemez. Kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlâka aykırı olarak sınırlayamaz.*”. Örneğin tüzel kişinin mesleki ve ticarî varlığını sona erdirecek derecede ekonomik sırlarına ulaşılabilmesini kabul etmesi, somut olayda TMK m. 23/II’ye aykırılık teşkil edebilmektedir. Zevkliler/Acabey/Gökyayla, s. 481.

¹¹⁵ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 194.

yayımlanması ve üçüncü kişilere bildirilmesi talebi olarak ifade edilebilecek koruyucu davalar bu ayırımın ilk kısmını oluşturmaktadır^{116, 117}.

Hukuka aykırı saldırı sonucunda bir zarar meydana gelmişse¹¹⁸ ve fail kusurlu¹¹⁹ ise ikinci ayırım olan tazminat davaları devreye girmektedir. Bu kapsamda şartlarının oluşması durumunda maddî ve manevî tazminat davası yoluna gidilebilmektedir¹²⁰. Tazminat davaları, kişilik hakkı saldırıya uğrayan mağdurun bu saldırı nedeniyle sorumlu olan kişiden saldırıdan etkilenen durumunu (mümkün olduğunca) saldırı gerçekleşmeseydi bulunacağı noktaya taşınmasını talep ettiği davalar olarak tanımlanabilmektedir¹²¹. Maddî tazminat davası ile uğranılan malvarlıksal kaybın giderimi talep edilmektedir¹²². Manevî tazminat davası ise, kişiliğe yönelik saldırı sebebiyle uğranılan manevî zararın¹²³ tatmin edilerek giderilmesi gayesiyle kişiye tanınan dava hakkını ifade etmektedir¹²⁴.

¹¹⁶ TMK m. 25/I-II: “Davacı, hâkimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir. Davacı bunlarla birlikte, düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanması isteminde de bulunabilir.”. Koruyucu davalara ilişkin açıklama için bkz. Gönen, s. 160-171.

¹¹⁷ Kişilik hakkı ihlâl edilen kişiler internet ortamındaki yayınlar dolayısıyla 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (RG. 23.05.2207, S. 26530) gereğince özel hayatın gizliliğinin ihlâli durumunda erişimin engellenmesini (m. 9A), diğer kişilik haklarına ilişkin ihlâller bakımından içeriğin yayından çıkarılmasını ve içeriğe erişimin engellenmesini (m. 9) talep edebilmektedirler. Yargıtay, internet ortamında yapılan yayınlarla kişilik hakkı ihlâli oluşması durumunda 5651 sayılı Kanunu TMK’ya göre özel kanun kabul etmiş ve kişilik hakkını koruyucu davaların bu Kanun hükümleri uyarınca açılması gerektiği yönünde hüküm tesis etmiştir (4. HD, T. 07.07.2011, E. 2011/2042, K. 2011/8051; 4. HD, T. 29.01.2013, E. 2012/2045, K. 2013/1218; 4. HD, T. 27.05.2013, E. 2013/7417, K. 2013/10004, (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı). Hakkı ihlâl edilen kişinin dilediği hukukî imkâna başvurabileceği gerekçesi ile ilgili kararların eleştirisi için bkz. Demirbaş, s. 160-161.

¹¹⁸ Sorumluluğun temel şartlarından birisi de zararın meydana gelmiş olmasıdır. Zarar, bir kimsenin malvarlığında (veya şahıs varlığında) rızası dışında oluşan azalma anlamına gelmektedir. Bkz. Oğuzman, M. Kemal/Öz, Turgut M.. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C. II, 12. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s. 39. Zarar kavramının öğretide dar ve geniş olmak üzere iki anlamda tanımlandığı da görülmektedir. Dar anlamda zarar, bir kimsenin malvarlığında iradesi dışında oluşan eksilme olarak tanımlanmaktadır. Buna maddî zarar da denmektedir. Geniş anlamda zarar ise maddî zarar ile birlikte manevî zararı da kapsayacak şekilde tanımlanmaktadır. Bkz. Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 26. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 599 vd.

¹¹⁹ Kusur kavramı; hukuka aykırı sonucu istemeyi (kast) ya da söz konusu sonucu istememekle birlikte hukuka aykırı davranıştan kaçınmak için iradesini yeteri derecede kullanmamak (ihmal) olarak tanımlanmaktadır. Oğuzman/Öz, s. 54.

¹²⁰ TMK m. 25/III: “Davacının, maddî ve manevî tazminat istemleri ile hukuka aykırı saldırı dolayısıyla elde edilmiş olan kazancın vekâletsiz iş görme hükümlerine göre kendisine verilmesine ilişkin istemde bulunma hakkı saklıdır.”; TBK m. 58: “Kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir. Hâkim, bu tazminatın ödenmesi yerine, diğer bir giderim biçimi kararlaştırabilir veya bu tazminata ekleyebilir; özellikle saldırıyı kınayan bir karar verebilir ve bu kararın yayımlanmasına hükmedebilir.”.

¹²¹ Gönen, s. 171.

¹²² Maddî tazminat davasına ilişkin açıklama için bkz. Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 231-233; Gönen, s. 173-176.

¹²³ HGK, T. 23.11.2016, E. 2014/1225, K. 2016/1078: “Manevi zarar, kişilik değerlerinde oluşan objektif eksilmedir. Duyulan acı, çekilen ızdırap manevi zarar değil, onun görüntüsü olarak ortaya çıkabilir.” (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı). Manevî zarar kavramına ilişkin ayrıca bkz. Oral s. 26 vd.; Ürem, Müge. “Sözleşmeye Aykırılık Halinde TBK m. 58/I Hükümünce Tüzel Kişi Lehine Hükmedilecek Manevi Tazminat Borcunun Doğumu İçin Aranan Şartlar”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2020/2, s. 1404 vd.

¹²⁴ Manevî tazminat davasına ilişkin genel açıklama için bkz. Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 233 vd.; Oral, s. 162 vd.

Öğretide kişilik hakkına yönelik saldırı kapsamında tüzel kişilerin manevî tazminat talebinde bulunup bulunamayacağı hususu tartışılmaktadır. Bir görüşe göre, hukuk düzeninin tanınmasına bağlı olarak kişilik kazanabilen ve acı, elem ve ızdırıp gibi insanî duyguları hissetme yetisine sahip olmayan tüzel kişilerin¹²⁵ hakaret, iftira ya da benzeri sebeplerle manevî tazminat talep etmesi mümkün değildir¹²⁶. Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre ise, manevî tazminat yalnızca hissedilen acı, elem ve ızdırabı sona erdirmeye amacı gütmekte, bunun yanı sıra kişinin onurunu ve saygınlığını, daha genel bir ifadeyle parçası olduğu toplumdaki algılanışını da koruma altına almaktadır. Bu kapsamda tüzel kişilerin de manevî zararı söz konusu olabilir^{127, 128} ve manevî tazminat talebinde bulunabilirler¹²⁹. Bu görüşün dayanağına ilişkin öğretilerde farklı gerekçeler öne sürülse de temel olarak manevî tazminatın cezalandırma amacını ve denkleştirme bedeli fonksiyonunu vurgulamak daha önemli görülmektedir¹³⁰.

¹²⁵ Aksi yönde bir örnek olarak ortaklığın açılışı için fotoğraf ve video çekiminin yapılması amacıyla bir fotoğrafçıyla sözleşme kurulması ancak çekimin sağlıklı olarak yapılmaması ve ilgili kayıtların ortaklığa teslim edilmemesi durumunda, açılış merasiminin ortaklığın yaşamında özel öneme sahip olup telafisinin mümkün olmaması nedeniyle, bu hususun kişide oluşturacağı üzüntü ve elem hayatın olağan akışına uygun olduğu ve kişilik haklarının zedelenecek manevî zararın söz konusu olacağı yönünde bkz. Ürem, s. 1403.

¹²⁶ Gönen, s. 183.

¹²⁷ Taşkın, s. 242; Ergün, s. 159; Oral, s. 39-41; Ürem, s. 1383-1384.

¹²⁸ Örneğin on yıllık ortaklığın kuruluşundan bu yana uluslararası başarılarını anlatmak için yayım sözleşmesi uyarınca kitap basma borcu altına giren yayımcının özenli davranmayarak, ortaklığın işlerinin nitelik ve niceliklerini, yabancı iş ortaklarını, iş yaptığı ülkeleri yanlış yazması durumunda sözleşmeye aykırı davranış sonucunda kişilik haklarından ticarî saygınlığın ihlâl edildiğine karar verilirse manevî tazminata hükmedilebilir. Örnek için bkz. Ürem, s. 1402.

¹²⁹ Bu hususta Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararları da bulunmaktadır. Başvuranın halka açık ortaklık olduğu bir AİHM kararında, başvuran ortaklık “*Adil yargılanma hakkı*” başlıklı AİHS m. 6/1’de düzenlenen makul süre içerisinde yargılanma hakkının ihlâl edildiğini iddia etmiştir. Karşısında yer alan Portekiz Hükümeti ise, yargılamaların oldukça karmaşık olduğunu ve mahkemelerin aşırı iş yüküne sahip olduğunu ileri sürerek bu iddiaya itiraz etmiştir. AİHM, davanın bazı yönlerinin karmaşık olduğu tespitinde bulunmuş, ancak bu hususun yargılamanın on yedi yıl beş ay sürmesini haklı çıkaracak bir gerekçe olamayacağını kaydetmiştir. Anılan gerekçelerle AİHS m. 6/1’in ihlâl edildiği sonucuna varılmıştır. AİHM bununla birlikte başvuruyu AİHS m. 41 bağlamında da ele almıştır. “*Adil tazmin*” başlıklı AİHS m. 41, “*Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlâl edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.*” şeklindedir. Nitekim başvuran ortaklık maddî ve manevî tazminat talebinde bulunmuştur. Portekiz hükümeti, manevî tazminat talebine ilişkin olarak manevî tazminata hükmedilmesinin amacının kaygı, davanın sonucunu beklemek zorunda olmanın getirdiği stres vs. için tazminat sağlamak olabileceğini, bu duyguların gerçek kişilere özgü olduğunu ve bu kapsamda tüzel kişinin tazminat talep edemeyeceğini öne sürmüştür. AİHM, m. 41 kapsamında “*adil*” bir tazmini sağlamak adına ve “*gerekirse*” tazminat hususunda takdir yetkisine sahip olduğunu belirtmiştir. AİHM, manevî tazminata hükmedilip hükmedilemeyeceğinin davanın koşullarına bağlı olduğunu, üye devlet uygulamalarının da bu kapsamda dikkate alınması gerektiği ve birçok devletteki adli uygulamanın tüzel kişilere manevî tazminat ödenmesi olasılığını göz önünde bulundurduğunu, bu nedenle ticaret ortaklığına manevî tazminat ödenmesine karar verme olasılığının dışlanamayacağına hükmetmiştir. AİHM’e göre, bu tür ortaklıkların maruz kaldığı manevî zarar, nesnel veya öznel talep başlıklarını içerebilmektedir. Bu kapsamda ortaklığın itibarı, karar planlamadaki belirsizlik, ortaklık yönetimindeki aksama ve son olarak az derecede de olsa yönetim kurulu üyelerine verilen rahatsızlık ve endişe dikkate alınmalıdır (AİHM, Comingersoll S.A./Portekiz, BN: 35382/97, KT. 06.04.2000). AİHM, başvuranın Ünal Akpınar İnşaat, Sanayi, Turizm, Madencilik ve Ticaret Anonim Ortaklığı olduğu ve AİHS m. 41 bağlamında adil tazminin talep edildiği başvuruya ilişkin olarak da yukarıdaki kararda anılan gerekçelere paralel gerekçelerle anonim ortaklığın manevî zararının söz konusu olabileceği ve bu kapsamda manevî tazminata hükmedilmesi gerektiği yönünde karar vermiştir (AİHM, Ünal Akpınar İnşaat, Sanayi, Turizm, Madencilik ve Ticaret AŞ/Türkiye, BN: 41246/98, KT. 08.09.2015, Paragraf. 38,39,40). Başvuran ortaklık lehine manevî tazminata hükmedilen bir başka karar için bkz. AİHM, Centro Europa 7 S.r.l. ve Di Stefano/İtalya, BN: 38433/09, KT. 07.06.2012). Yine dernek tüzel kişiliğinin manevî zarara uğrayabileceği yönünde bir karar için bkz. AİHM, Vereinigung Demokratischer Soldaten Österreichs ve Gubi/Avusturya, BN: 15153/89, KT. 19.12.1994.

¹³⁰ Yargıtay da tüzel kişilerin manevî tazminat talep edebileceği görüşündedir. 4. HD, T. 17.03.2008, E. 2007/8212, K. 2008/3486: “*Manevi zarar, kişilik değerlerinde oluşan objektif eksilmedir. Duyulan acı, çekilen ızdırıp manevi*

B. Ada İlişkin Özel Düzenleme

Kişilik hakkı kapsamında bir kişisel değer olarak adın ihlâlinden bahsedilebilmesi için, koruma görececek bir adın mevcudiyeti, bu ada yönelik bir müdahale ve bu müdahalenin de haksız olması gerekmektedir. Kanunda iki çeşit müdahaleden söz edilmektedir. İlki bir kimsenin taşıdığı adı kullanmaya hakkı olmadığı yönünde başka kişiler ya da resmî makamlar tarafından itiraz edilmesidir (TMK m. 26/I). Diğeri ise, bir kimsenin başkasına ait bir adı hakkı olmadan kendi adı olarak ya da başka bir eşyayı belirtmek amacıyla kullanması (gasp) olarak ifade edilmiştir (TMK m. 26/II)¹³¹. Burada çekişme oluşturan kullanım veya haksız kullanım durumunda TMK m. 26 kapsamında koruyucu davalar söz konusu olacaktır¹³². Ancak söz edilenler dışında TMK m. 25’de öngörülen genel kişiliği koruyucu davalara da başvurulabilecektir. Zira ad kişilik hakkı kapsamında korunan kişisel bir değerdir. TMK m. 26 ile özel olarak düzenlenmeseydi dahi TMK m. 25 uyarınca korunması söz konusu olacaktı¹³³.

Kişilik hakkı korumasına ilişkin genel hükmün yanında adın korunmasına ilişkin özel bir hüküm öngörülmesi Kanun koyucunun ada verdiği önemi göstermektedir. Bu kapsamda adın korunması anonim ortaklıklar bakımından da en az gerçek kişilerde olduğu kadar önem arz etmektedir. Anılan nedenle ticaret unvanının korunması bakımından koruma alanının mümkün olduğunda geniş tutulması gerekmektedir. Bu kapsamda adın korunmasına ilişkin hükümler ile ticaret unvanının korunmasına ilişkin hükümler değerlendirilmelidir. Hükümlerin amaçları doğrultusunda bir yorum yapılmalıdır. Adın korunması ile amaçlanan adın ayırma ve belirtme

zarar değil onun görüntüsü olarak ortaya çıkabilir. Acı ve elemi manevi zarar olarak nitelendirilmesi sonucu, tüzel kişileri ve bilinçsizleri, öte yandan acılarını içlerinde gizleyenleri tazminat isteme haklarından yoksun bırakmamak, için yasalar, manevi tazminat verilebilecek olguları sınırlamıştır.” (Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası); 4. HD, T. 24.09.2001, E. 2001/4164, K. 2001/8421: “Kişilik haklarına saldırının kapsam ve koşulları MK.nun 24, 24/a maddesinde belirtilmiş, BK. nün 49. maddesinde de saldırı halindeki yaptırımın kapsam ve niteliği düzenleme altına alınmıştır. BK. nün 49. maddesinde belirtilen manevi zarar, kişinin kişisel çıkarlarında (haklarında) uğradığı bir eksildir. Bir tüzel kişinin kişisel haklarından olan (adı, şerefi, onuru ve itibarı gibi) varlıklarına yapılan saldırının; bu manevi değerlerinde bir eksilmeye (manevi zarara) neden olacağı bir gerçektir. Gerçi, duyguları olmayan tüzel kişilerin elem ve izdi rap duymaları düşünülemez. Ancak bu onların kişilik değerlerinin saldırıya uğramadığı sonucunu doğurmaz. Hukuk düzeni tüzel kişileri hukuk sujesi olarak tanıdığına ve onlara ad, şeref, onur ve itibar gibi kişisel varlıklar bahsedilmiş olduğuna göre (MK. nün 46), tüzel kişinin üzüntü duymayacağı gerekçesiyle davanın reddi doğru değildir. Zaten manevi zarar salt üzüntünün varlığı halinde değil, kişinin kişilik değerlerinin saldırıya uğraması durumunda gerçekleşen bir zarardır. Bunun içindir ki gerek Medeni Yasa ve gerekse Borçlar Yasası (m. 49) yalnız gerçek kişilerin değil, aynı zamanda tüzel kişilerinde kişisel haklarını korumaktadır. Yargıtayın uygulaması ve bilimsel eserlerdeki baskın görüş, tüzel kişilerin de kişisel nitelikçe gerçek kişilerin kişiliklerine özgü olanların dışında kalan, kişisel haklarına saldırı halinde manevi tazminat isteyebilecekleri yolundadır. Bu yön gözetilmeksizin yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğundan kararın bozulması gerekmektedir.” (Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası); 4. HD, T. 13.03.2002, E. 2001/11911, K. 2002/2952: “Dava, yayın yolu ile kişilik haklarının saldırıya uğradığı nedenine dayalı manevi tazminat istemine ilişkindir. Davaya konu olan olayda davacı şirkete verilen temizlik ihalesinde bir takım entrikalar yapıldığı, adı geçen şirket tarafından yerel gazetelerde halkın şikayetlerinin yazılmaması için elliser milyonluk ilanlar gönderildiği; davacı şirketin rüşvet ve tehditlerle bir yere gelmeye çalıştığı yönünde haber ve yorumlar yapıldığı görülmektedir. Temel ilkeler göz önüne alındığında davaya konu edilen yayın ile davacının kişilik haklarının saldırıya uğradığı açıktır. Buna karşın, davacı yararına manevi tazminat takdir edilmemiş olması hukuka aykırıdır.” (Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası); HGK, T. 01.02.2012, E. 2011/4-687, K. 2012/26 (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı); 11. HD, T. 05.05.2003, E. 2002/12249, K. 2003/4456 (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı).

¹³¹ Gönen, s. 63.

¹³² TMK m. 26: “Adının kullanılması çekişmeli olan kişi, hakkının tespitini dava edebilir. Adı haksız olarak kullanılan kişi buna son verilmesini; haksız kullanan kusurlu ise ayrıca maddi zararının giderilmesini ve uğradığı haksızlığın niteliği gerektiriyorsa manevî tazminat ödenmesini isteyebilir.”.

¹³³ Oral, s. 56; Özatlan, s. 171-172.

işlevinin korunmasıdır. TTK kapsamında ticaret unvanının korunmasına ilişkin hükümler ile tüzel kişi tacirin diğer tacirlerden ayırt edilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda adın korunmasına ilişkin hükmün amacı ile TTK’da düzenlenen ticaret unvanının korunmasına ilişkin hükümlerin amacı paralellik göstermektedir. Burada ticarî faaliyetlerle sınırlı olarak TTK m. 52¹³⁴ hükmü TMK m. 26 karşısında özel hüküm niteliğindedir ve öncelikle uygulanmalıdır. Ancak ticarî faaliyetle sınırlı olmayan ve manevî menfaatlerin de söz konusu olduğu bir ticaret unvanı ihlâli durumunda TMK m. 26 hükmü uygulanacak ve böylelikle ada ilişkin geniş koruma ticaret unvanı özelinde de sağlanmış olacaktır. Bu kapsamda örneğin anonim ortaklığın ticaret unvanının bir dernek tarafından çıkarılan dergiye isim olarak seçilmesi durumunda TMK m. 26 hükmü işletilebilecektir^{135, 136}.

C. Kişilik Hakkının Korunmasına İlişkin Hükümler ile Haksız Rekabet Hükümleri Arasındaki İlişki

Haksız rekabet hükümleri tüm katılanların menfaatine olarak dürüst ve bozulmamış bir rekabetin sağlanması amacıyla TTK m. 54 ve devamında öngörülmüştür. Bu kapsamda rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticarî uygulamalar haksız ve hukuka aykırı kabul edilmektedir (TTK m. 54). Verilen tanıma ek olarak, haksız rekabet durumunu ortaya çıkarabilecek başlıca davranışların neler olduğu TTK m. 55’de sınırlayıcı olmayacak bentler hâlinde sayılmıştır. Haksız rekabet oluşturan davranışların engellenmesinin temel sebebi, rakip kişi veya işletmeler arasında oluşacak rekabetin toplumun menfaatine ve ekonominin gereklerine daha uygun olduğu düşüncesidir. Haksız rekabet hükümleriyle kişinin ekonomik kişiliğinin korunması ve bunun yanında temel olarak toplumun menfaatine hizmet amaçlanmaktadır. Haksız rekabetin engellendiği bir ortamda kişilerin daha kaliteli mal ve hizmet üreteceği, bu durumun da

¹³⁴ TTK m. 52: “Ticaret unvanının, ticari dürüstlüğe aykırı biçimde bir başkası tarafından kullanılması hâlinde hak sahibi, bunun tespitini, yasaklanmasını; haksız kullanılan ticaret unvanı tescil edilmişse kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini, tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, gereğinde araçların ve ilgili malların imhasını ve zarar varsa, kusurun ağırlığına göre maddi ve manevi tazminat isteyebilir. Maddi tazminat olarak mahkeme, tecavüz sonucunda mütecavizin elde etmesi mümkün görülen menfaatinin karşılığına da hükmedebilir. (2) Mahkeme, davayı kazanan tarafın istemi üzerine, giderleri aleyhine hüküm verilen kimseye ait olmak üzere, kararın gazete ile yayımlanmasına da karar verebilir.”.

¹³⁵ Oral, s. 86-89.

¹³⁶ Öğretide bir başka görüş ise haksız rekabet hükümlerini de hesaba katarak, düzenlemelerin uygulanma alanlarının ve koruduğu menfaatlerin farklılığından hareketle kümülatif bir korumanın söz konusu olabileceği, söz konusu hukukî düzenlemelerin yarışma içerisinde olduğunu öne sürmektedir. Bu kapsamda ticaret unvanı sahibi tacir, TTK m. 52 kapsamında bir koruma talep edebileceği gibi, haksız rekabet ya da adın korunmasına ilişkin TMK hükümlerine de başvurabilecektir. Bkz. Bilge, 2014, s. 26-27. TTK m. 52 vd. da yer alan ticaret unvanı korumasına ilişkin hükümler tescil edilmiş ticaret unvanı bakımından söz konusu olabilecektir. Eğer ticaret unvanı tescil edilmemişse koruma için haksız rekabete ilişkin hükümlere başvurulabilmektedir. Tescil edilmiş ticaret unvanının korunmasına ilişkin olarak ise haksız rekabet hükümleri ve ticaret unvanı korumasına ilişkin hükümler arasındaki ilişki hususunda öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Yukarıda da ifade ettiğimiz üzere bir görüşe göre haksız rekabet hükümleri ile ticaret unvanı korumasına ilişkin hükümler yarışma içerisindedir. Bkz. Bilge, 2014, s. 26-27. Yargıtay’ın da bu yönde kararları bulunmaktadır. Bkz. 11. HD, T. 22.04.2008, E. 2007/3728, K. 2008/5436 (Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı). Öğretide bir başka görüş uyarınca ise TTK m. 52 ve TTK m. 56 hükümleri değerlendirildiğinde, hangi hüküm kapsamında koruma talebinde bulunulduğu sonuç bakımından farklılık taşımamakta, bu çerçevede özel hükmün varlığı karşısında genel hüküm olan haksız rekabet hükümlerine başvurulması uygun bulunmamaktadır. Oral, s. 86-87. Kanaatimizce yukarıdaki açıklamamız doğrultusunda düzenlenme amaçlarının farklılığından hareketle haksız rekabet hükümleri ayrı ayrı ticaret unvanının korunmasına ilişkin hükümler ve ad korumasına ilişkin hükümler ile yarışma içerisindedir. Kişilik hakkı korumasına ilişkin hükümler ile haksız rekabet hükümleri arasındaki ilişki için ayrıca bkz. III, 3.

bütünüyle toplumun menfaatine hizmet ettiği düşünülmektedir¹³⁷. Kişilik hakkı koruması kapsamında ise kişisel değerlerin korunması amaçlanmaktadır. Düzenlemeler arasında koruma kapsamında açılacak davalara ilişkin davacı sıfatları bakımından da farklılıklar bulunmaktadır¹³⁸.

Sonuç olarak ilgili hükümler incelendiğinde haksız rekabetin ve kişilik hakkı ihlâlinin örtüşmeler olsa da amaçları ve gerçekleşme şartları birbirinden farklıdır; somut olayda birinin varlığı diğerinin de zorunlu olarak var olduğu anlamına gelmemektedir. Somut olayda hem haksız rekabet durumunun hem de kişilik hakkına saldırı durumunun bulunması hâline ilişkin olarak¹³⁹ öğretide iki görüş bulunmaktadır. Bir görüşe göre, haksız rekabete ilişkin düzenlemelerin özel hüküm niteliğinde kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu çerçevede eğer bir fiil hem kişilik hakkına aykırılık oluşturuyor hem de haksız rekabet yaratıyorsa, bu nitelikteki davranışlara ilkin haksız rekabet hükümleri uygulanacaktır¹⁴⁰. İkinci görüş uyarınca ise, hükümlerin amaçları ve uygulanma şartları farklılık arz etmektedir. Bu nedenle birinin uygulanması diğerinin uygulanmasına engel teşkil edecek bir özel ve genel hüküm ilişkisi bulunmamaktadır. Hükümlerin arasında taleplerin yarışmasından söz edilir¹⁴¹.

Biz öğretideki ikinci görüşe katılmaktayız. Ancak burada yarışma durumuna ilişkin açıklama yapılması gerekmektedir. Zira normların ya da kanun hükümlerinin ya da taleplerin yarışması sorunu öğretide görüş birliği bulunmayan, hukuk metodolojisinin en eski tartışma konularından birini oluşturmaktadır¹⁴². Taleplerin yarışması hususundan söz edebilmek için, aynı içeriğe sahip talep hakkının söz konusu olması gerekmektedir. Aynı vakıa nedeniyle söz konusu olan aynı içeriği bulunan taleplerin dayandığı birden çok hukukî sebebin birbirlerini dışlamadan/devre dışı bırakmadan veya birbirlerine alternatif/seçimlik olarak sunulmadan, her birinin uygulanabilmesini ifade etmektedir. Ancak çifte tazminat yasağı bulunmaktadır. Aynı içeriğe sahip olmaları nedeniyle birinin elde edilmesi durumunda diğeri sona ermektedir¹⁴³. Haksız rekabet durumunda başvurulabilecek yollar ve kişilik haklarının ihlâlinde başvurulabilecek yollar karşılaştırıldığında ikisinde de aynı edim muhtevasına sahip talebi içeren davalar olduğu görülmektedir¹⁴⁴. Aynı edim içeriğine sahip taleplerin bulunması durumunda taleplerin yarışmasından söz edilebilecektir. Ancak farklı edimi içeren talepler de söz konusu olabilecektir. Örneğin kişilik hakkına saldırı durumunda saldırının bulunduğuyla ilişkin kararın yayınlanması veya üçüncü kişilere bildirilmesi talep edilebilmektedir, mahkeme bu hususa da hükmedebilmektedir. Yine haksız rekabete ilişkin TTK m. 56/1-c’de kişilik hakkı ihlâli nedeniyle öngörülmeleyen bir talep öngörülmüştür. Bu durumlarda taleplerin yarışmasından değil

¹³⁷ Arkan, s. 319 vd.; Nomer Ertan (Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya), s. 525 vd.; Özdemir, Semih Sırrı. *Haksız Rekabet Kavramı Açısından Dürüstlük Kuralına Aykırı Reklamlar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 14 vd.

¹³⁸ Bkz. ve karşı. TMK m. 24 ve TTK m. 56/1.

¹³⁹ Örneğin ticarî sır kapsamında bir bilginin anonim ortaklığın rızası dışında elde edilmesi ve istemediği çevrelerce öğrenilmesi hem kişilik hakkına saldırı niteliği taşımakta hem de TTK’nın haksız rekabete ilişkin hükümleri kapsamında değerlendirilebilmektedir (özellikle bkz. TTK m. 55/1-c-1, m. 55/1-c-2, m. 55/1-d).

¹⁴⁰ Gönen, s. 110-112; Oral, s. 96-98.

¹⁴¹ Nomer Ertan, Füsün. *Haksız Rekabet Hukuku*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 147-148.

¹⁴² Buz, Vedat. “Aynı Şahsın Farklı Hukuki Sebeplerle Sorumluluğu: TBK m. 60 Üzerine Düşünceler”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. XXIX, S. 2, 2013, s. 21 vd.

¹⁴³ Tosun, Çağdaş. *Haksız Fiilden ve Sözleşmeden Doğan Sorumluluk Çerçevesinde Sebeplerin Yarışması (TBK m. 60)*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 78.

¹⁴⁴ Haksız rekabet durumunda ileri sürülebilecek taleplere ilişkin bkz. Özdemir, s. 99 vd.; Balık, İfakat. *Haksız Rekabet Hukuku Açısından Karşılaştırmalı Reklam*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 212 vd.

yığılmasından söz edilmelidir. Öğretide “kümülatif yarışma” ya da “taleplerin yığılması” olarak ifade edilen bu husus, aynı vakıa nedeniyle ortaya çıkan farklı nitelikteki taleplerin bir arada ileri sürülebilmesini ifade etmektedir^{145, 146}. Ancak fiil ekonomik içerikli olmasına rağmen kişinin ekonomik faaliyetlerini aşarak doğrudan doğruya kendisine yönelmesi durumunda (örneğin doğrudan kişinin piyasadan silinmesine, sona ermesine yönelikse) doğrudan kişilik hakkının korunmasına ilişkin hükümler uygulanmalıdır¹⁴⁷.

SONUÇ

Anonim ortaklıkların kişilik hakkı, tüzel kişi olmalarından hareketle tüzel kişilerin kişilik hakkı bağlamında incelenmiştir. Tartışma ve değerlendirme sonucu tüzel kişilerin de özellikle hak ehliyetlerinin bulunması temelinde cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği gerçek kişilere özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün hak ve borçlara ehil olmalarıyla paralel olarak kişilik hakkına da sahip oldukları ifade edilmiştir. Kişilik hakkı bakımından da tüzel kişiler, mahiyetlerine uygun düşen bütün kişilik haklarına sahip bulunmaktadır. Bu kapsamda tüzel kişilerin gerçek kişilere özgü olan yaşam ve bedensel bütünlük gibi maddî bedensel değerlere sahip olmadıkları hususu açıktır. Ancak anılanlar dışındaki bütün kişisel değerler bakımından tüzel kişilerin kişilik haklarının korunduğu kabul edilmelidir. Aksinin kabulü hukuk düzeninin ehliyet tanıdığı hukuk süjesini yeterince koruyamaması anlamına gelmektedir.

Korunan kişilik değerleri Kanunda açıkça belirtilmemiş genel çerçeve bir hüküm öngörülmüştür (TMK m. 24). Yerinde olarak kişilik değerlerine ilişkin sınırlayıcı bir ifadeden kaçınılmıştır. Zira gelişen ve değişen teknolojide sosyal hayatın da evrimi ile kişilik değerlerinin kapsamı da farklılaşabilecektir. Bu kapsamda önüne gelen somut uyuşmazlık bakımından kişilik hakkının içeriğine dahil bir değer söz konusu olup olmadığını, hâkim tespit edecektir. Ancak yine de öğretide ve yargı kararlarında başlıca kişilik hakkı değerleri ifade edilmiştir. Anonim ortaklıklar bakımından bu kişilik hakkı değerlerinin neler olabileceği ve içeriğinin izahı önem taşımaktadır. Bu kapsamda ilk olarak ad koruması izah edilmelidir¹⁴⁸. Anonim ortaklıklar bakımından bu bağlamda akla gelen soru(n) ticaret unvanının ad kapsamında değerlendirilip

¹⁴⁵ Buz, s. 23-24, 27; Tosun, s. 76-77.

¹⁴⁶ Aynı yönde İsviçre Federal Mahkemesi kararlarının bulunduğu ilişkin bkz. Gönen, s. 113-114. Bu hususta bir Yargıtay kararında, davacı ortaklık TMK m. 25 uyarınca internet üzerinden yapılan yayınların hukuka aykırılığının tespitini, yayınların sona erdirilmesini ve lehine manevî tazminata hükmedilmesini talep etmiştir. Mahkemece TMK m. 25'in ancak gerçek kişilerin kişilik haklarına saldırı durumunda uygulanabileceği, somut olayda tartışılması gereken maddelerin TTK m. 55 vd. olduğu ve bu sebeple davanın ticaret mahkemelerinde görülmesi gerektiği belirtilerek görevsizlik kararı verilmiştir. Yargıtay, tüzel kişilerin de kişilik haklarının olduğunu belirterek, TMK m. 25'in hem gerçek hem tüzel kişiler bakımından geçerli bir hüküm olduğuna, bu nedenle işin esasına girilerek bir karar verilmesi gerektiğine hükmetmiş, ilk derece mahkemesi kararını bozmuştur [11. HD, T. 16.02.2015, E. 2015/1252, K. 2015/2024 (Hukuk Türk- Hukuk Veri Tabanı)]. Yargıtay bu hususta bir başka kararında aksi yönde eleştirilebilir bir karar vermiştir. Karara konu olayda ilk derece mahkemesi davacı ortaklığın uygulamalarını bir internet sitesinde alçakça, rezilce, düşmanca gibi tabirlerle nitelemenin eleştiri sınırlarını aştığını, davacı ortaklığın ticarî itibarını zedelediğini, bu kapsamda kişilik haklarına tecavüz edildiği gerekçesiyle manevî tazminata hükmetmiş, ilgili yazının siteden çıkarılmasına karar vermiştir. Yargıtay ise uyuşmazlığın haksız rekabet nedeniyle tazminat istemine ilişkin olduğu ve bu kapsamda ticarî dava olduğu, görevli mahkemede açılmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmesi gerektiğini belirterek ilk derece mahkemesi kararını bozmuştur [11. HD, T. 01.06.2015, E. 2015/1372, K. 2015/7393 (Hukuk Türk- Hukuk Veri Tabanı)].

¹⁴⁷ Oral, s. 98-99.

¹⁴⁸ Ad koruması TMK m. 26'da hüküm altına alınmıştır ve kişilik hakkının özel bir görünümüdür. Bir diğer ifadeyle kişilik hakkı kapsamındaki bir değer olarak ifade edilmelidir.

değerlendirilemeyeceği hususudur. Biz ticaret unvanının anonim ortaklığın adı olarak değerlendirilerek kişilik hakkı değeri olarak da korunması gerektiği görüşündeyiz. Kişilik hakkı kapsamındaki bir değer olarak gizli ve özel hayat alanı korumasına ilişkin olarak ise, temkinli bir yorum yapılmalıdır. Zira anonim ortaklıklar kurumsal yönetim anlayışının da gereği olarak şeffaflık ilkesi çerçevesinde faaliyet göstermelidir. Ancak ticarî sınırlar bu hususta bir sınır olarak çizilmeli, ticarî sır oluşturan hususlar gizli ve özel hayat alanı içerisinde değerlendirilerek kişilik hakkı koruması kapsamına sokulmalıdır. Kişilik hakkı kapsamında korunması gereken bir değer olarak onur ve saygınlık ise anonim ortaklıklar bakımından sosyal ve ticarî olarak iki ayrı yönden ele alınmalıdır. Kurumsal yönetim anlayışının da bir gereği olarak, anonim ortaklıkları sadece ticarî anlamda değerlendirmek yerinde bulunmayıp, kurumsal sosyal sorumluluklarının varlığı da kabul edilmelidir. Bu kapsamda anonim ortaklıkların sosyal saygınlıkları da korunmaya değer bulunmaktadır. Ancak faaliyet gösterdiklerini alanda varlıklarını sürdürebilmeleri açısından anonim ortaklıkların ticarî onur ve saygınlıklarına özel önem atfedilmelidir. Öneme binaen bu hususta çok sayıda Yargıtay kararı da bulunmaktadır. Kişinin meslekî, ticarî ve sanatsal faaliyet ve yetenekleriyle toplum içinde elde ettiği ekonomik kişiliğinin de korunması gereken kişilik hakkı çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmekte olup, anonim ortaklığın da ekonomik potansiyelinin özgürce kullanılmasını sağlayan tüm değerleri koruma kapsamındadır. Bu bağlamda kişiliğinin yok edilmesi, hukuka ve ahlâka aykırı şekilde sınırlandırılması kişilik hakkı kalkımı ile engellenmelidir.

Kişilik hakkının korunmasına ilişkin açılacak davalar TMK m. 25’de düzenlenmiştir. Burada öğretide tüzel kişilerin manevî tazminat talep edemeyecekleri hususunun da tartışıldığı ifade edilmelidir. Ancak bizim de katıldığımız baskın görüş ve Yargıtay uygulaması tüzel kişilerin de manevî tazminat talep edebilecekleri yönündedir. Nitekim manevî tazminat sadece acı, elem, ızdırap hisleri bağlamında değerlendirilmemeli, toplumsal saygınlığı da kapsayacak şekilde yorumlanmalıdır. Bu çerçevede tüzel kişilerin de kişilik haklarının ihlali durumunda manevî tazminat talebinde bulunabilecekleri kabul edilmelidir.

Bir fiil hem haksız rekabet hem de kişilik hakkına saldırı teşkil ediyorsa, hükümlerin düzenlenme amaçları farklılık arz ettiğinden aralarında genel ve özel hüküm ilişkisi bulunmadığı kabul edilmelidir. İlgili hükümler arasında somut olay bakımından taleplerin yarışması ya da taleplerin yığılması ilişkisi bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Akipek, Jale/Akıntürk, Turgut/Ateş, Derya. *Türk Medenî Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku*, C. I, 12. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015.

Arkan, Sabih. *Ticarî İşletme Hukuku*, 22. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2016.

Arpacı, Abdülkadir. *Kişiler Hukuku*, 2. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2000.

Aydoğan, Fatih. “Markanın Ticaret Unvanına Karşı Korunması, Mevcut Hukukî Durum – Değişiklik (Madde) Önerisi – İtiraz Yolu Ve/Veya Alternatif Çözüm Yolu Önerisi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXXI, S. 2, 2013, s. 27-50.

Ayhan, Rıza. “Ticari İş- Ticari İşletme- Tacir- Ticaret Sicili- Ticaret Unvanı- Haksız Rekabet”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVI, S. 3-4, 2012, s. 31-53.

Başpınar, Veysel. “Kişilik Hakkı Açısından Kelepçeleme Sözleşmeleri”, *Ankara Barosu Dergisi*, S. 1, 1999, s. 17-34.

Balık, İfakat. *Haksız Rekabet Hukuku Açısından Karşılaştırmalı Reklam*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Bilge, Mehmet Emin. *Ticari Ad ve İşaretler Arasında Karıştırılma Tehlikesi*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2014.

Bilge, Mehmet Emin. *Ticari Sırların Korunması*, 2. Baskı, Asil Yayın, Ankara, 2005.

Boyacıoğlu, Cumhuriyet. *Ticaret Unvanı*, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2006.

Buz, Vedat. “Aynı Şahsın Farklı Hukuki Sebeplerle Sorumluluğu: TBK m. 60 Üzerine Düşünceler”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. XXIX, S. 2, 2013, s. 19-53.

Canbolat, Ferhat. *Güncel Gelişmeler Işığında Kişilik Hakları ve Korunması*, Evrensel Hukuk İlkeleri Işığında Türk Medeni Hukukunda Değişimler Sempozyumu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 225-230.

Canbolat, Ferhat/Gönül Koşar, Günhan. “Basın Yoluyla Kişilik Hakkının İhlalinin Tespitinde Kullanılan Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Ölçütlerinin Değerlendirilmesi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 151, 2020, s. 259-302.

Çakı, Gamze. *Anonim Ortaklık Tasfiyesinde Alacaklıların Korunması*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

Çırak, Ezgi. “Dijital Çağda Sonsuza Kadar Hatırlamaya Karşı Unutulma Hakkı”, *Ceza Hukuku Dergisi*, Nisan 2018, S. 36, s. 161-189.

Demirbaş, Harun. “Sosyal ve Ticari İtibarına Yönelik Saldırlara Karşı Tüzel Kişilerin Kişilik Haklarının Korunması”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 9, S. 119-120, 2014, s. 133-166.

Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan. *Türk Özel Hukuku*, C. II, 19. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2018.

Eminoğlu, Cafer. *Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014.

Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 26. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Ergün, Ömer. *Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinin Ehliyet Durumu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010.

Eriş, Gönen. *Ticari İşletme ve Şirketler*, C. I, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004.

Göktürk, Hüseyin Avni. *Türk Medeni Hukuku Birinci Kitap Şahsın Hukuku (Kişiler Hukuku)*, 2. Baskı, Siyasal Bilgiler Okulu, Ankara, 1945.

Gönen, Doruk. *Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2011.

Gürbüz Usluel, Aslı E.. *Türk Özel Hukukunda Özellikle Anonim Şirketlerde Ticarî Sırrın Korunması*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009.

Feyzioğlu, Feyzi/Doğanay, Ümit/Aybay, Aydın. *Medenî Hukuk Dersleri*, C. I, 3. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1976.

İmre, Zahit. “Şahsiyet Haklarından Şahsın Özel Hayatının ve Gizliliklerinin Korunmasına İlişkin Meseleler”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 39, S. 1-4, 1974.

İmregün, Oğuz. *Anonim Ortaklıklar*, 4. Bası, Yasa Yayınları, İstanbul, 1989.

Kançal, Ezgi. *Ulusal ve Uluslararası Hukuk Boyutuyla Unutulma Hakkı*, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2021.

Karayalçın, Yaşar. *Ticaret Hukuku Dersleri I. Giriş-Ticari İşletme*, Güzel İstanbul Matbaası, Ankara, 1968.

Korkmaz, Şerife. *Ticaret Unvanının Korunması ve Marka ile İlişkisi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010.

Nomer Ertan, Füsün. *Haksız Rekabet Hukuku*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.

Oğuzman, M. Kemal/Öz, Turgut M.. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C. II, 12. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016.

Oğuzman, Kemal/Seliçi, Özer/Oktay Özdemir, Saibe. *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)*, 15. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2015.

Oral, Tuğçe. *Tüzel Kişilerin Manevi Zararının Tazmini*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018.

Özatlan, Yurdal. "Ticaret Unvanı ve İşletme Adına Yönelik Tecavüzlerde Kişilik Hakkını Koruyucu Hukuki Mekanizmaların İşlevi", *Legal Hukuk Dergisi*, C. 12, S. 141, 2014, s. 167-193.

Özdemir, Hayrünnisa. "Türk ve İsviçre Medenî Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 57, S. 3, 2008, s. 561-598.

Özdemir, Semih Sırrı. *Haksız Rekabet Kavramı Açısından Dürüstlük Kuralına Aykırı Reklamlar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013.

Özsunay, Ergun. *Medenî Hukukumuzda Tüzel Kişiler*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ankara, 1982.

Özsunay, Ergun. *Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu*, 4. Baskı, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 1979.

Öztan, Bilge. *Tüzel Kişiler*, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 1998.

Paslı, Ali. *Anonim Ortaklıkta Kurumsal Yönetim (Corporate Governance)*, 2. Baskı, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 2005.

Serozan, Rona. *Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014 (2014).

Serozan, Rona. *Tüzel Kişiler-Özellikle: Dernekler ve Vakıflar*, 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994 (1994).

Suluk, Cahit/Karasu, Rauf/Nal, Temel. *Fikri Mülkiyet Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

Şener, Oruç Hami. *Anonim Ortaklıkta Ek Tasfiye (İhya)*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.

Şenocak, Kemal. "Tescilli Markanın Aynıısının veya Benzerinin Alan Adı (Domain Name) Olarak Kullanılması Suretiyle Marka Hakkının İhlali", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. XXV, S. 3, 2009, s. 89-144.

Taşkın, Alim. "Tüzel Kişilerin Kişilik Hakkının Korunması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 42, S. 1, 1992, s. 205-243.

Tekin, Ufuk. "Kişisel Veri" Kavramının Ticaret Şirketleri Bakımından Düşündürdükleri, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Arş. Gör. Ceren Damar Şenel Armağanı C. III, C. 5, S. 1, 2020, s. 3127-3140.

Tosun, Çağdaş. *Haksız Fiilden ve Sözleşmeden Doğan Sorumluluk Çerçevesinde Sebeplerin Yarışması (TBK m. 60)*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Turgut, Cemile. *Kişilik Hakkının Bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Ülgen, Hüseyin/Kendigelen, Abuzer/Kaya, Arslan/ Helvacı, Mehmet/Nomer Ertan, N. Füsün. *Ticari İşletme Hukuku*, 5. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015.

Ürem, Müge. “Sözleşmeye Aykırılık Halinde TBK m. 58/I Hükmünce Tüzel Kişi Lehine Hükmedilecek Manevi Tazminat Borcunun Doğumu İçin Aranılan Şartlar”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2020/2, s. 1381-1435.

Yongalık, Aynur. “Ticaret Unvanı Alanındaki Yeni Gelişmeler, Türk Hukuku Açısından Bir Değerlendirme”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. XXI, S. 3, 2002, s. 5-32.

Yıldız, Burçak. “AT ve İngiliz Hukuk Sistemlerinde Şirketlerin Ehliyeti (“Ultra Vires” İlkesi)”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. XXIII, S. 3, 2006, s. 185-206 (*Ultra Vires*).

Yıldız, Burçak. “TTK Tasarısı’nda Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK m. 137 Hükmündeki “Ultra Vires” Sınırlamasının Yerindeliğinin Değerlendirilmesi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 55, S. 1, 2006, s. 321-353 (*Ehliyet*).

Zevkliler, Aydın/Acabey, M. Beşir/Gökyayla, K. Emre. *Medeni Hukuk*, 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1997.

İnternet Üzerinden Erişilen Kaynaklar

https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/de, Erişim Tarihi. 08.06.2022.

<https://www.yargitay.gov.tr/documents/AIHM.pdf>, Erişim Tarihi. 07.03.2022.

Hukuk Türk-Hukuk Veri Tabanı.

Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası.